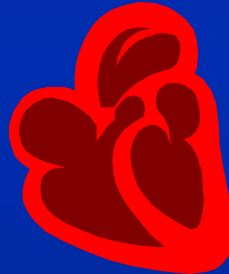

Meðfæddir hjartagallar

greining – meðferð - árangur

Gylfi Óskarsson
Barnaspítala Hringins
LSH Hringbraut
Háskóla Íslands
Læknadeild

Yfirlit fyrirlestrar

♥ Almennt um hjartagalla

- Algengi
- Orsakir

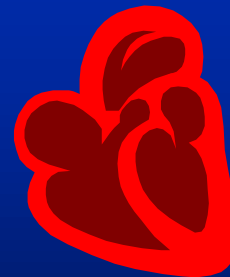
♥ Greining hjartagalla

- Mismunandi aldri
- Mismunandi einkenni

♥ Meðferð

- Aðgerðir

♥ Horfur

Inngangur

- ♥ Hjartagallar algengastir fæðingaragalla
- ♥ Nýgengi hefur verið talið um 1.0 %
- ♥ Hluti alvarlegir gallar en stór hluti minniháttar missmíðar

Nýgengi og greining meðfæddra hjartagalla á Íslandi 1990-1999

Ágrip

Sigurður Sverrir
Stephensen¹

Gunnlaugur
Sigfússon^{1,2}

Herbert Eiríksson¹

Jón Þór
Sverrisson³

Bjarni Torfason¹

Ásgeir
Haraldsson^{1,2}

Hróðmar
Helgason¹

Inngangur: Talið er að eitt prósent lifandi fæddra barna hafi meðfædda hjartagalla. Þekking á nýgengi meðfæddra hjartagalla er mikilvæg vegna hættu á hjartabolsbólgu hjá sjúklingum með hjartagalla og til að komast megi nær raunverulegum orsökum þeirra. Tilgangur rannsóknarinnar var að kanna nýgengi og tegundir meðfæddra hjartagalla á Íslandi á árunum 1990-1999. Sambærileg rannsókn var gerð hérlendis á árunum 1985-1989. Nýgengi meðfæddra hjartagalla í þessari rannsókn var borið saman við þá fyrri og sambærilegar erlendar rannsóknir.

Efniviður og aðferðir: Upplýsingar um sjúklinga voru fengnar úr sjúkraskrá frá tveimur spítölum og frá sérfræðingum í hjartasjúkdómum barna. Einnig fengust upplýsingar frá hjartaómunardeild, úr krufningaskýrslum og dánarvottorðum. Kannaðar voru tegundir hjartagalla, aldur við greiningu, hvaða einkenni leiddu til greiningar, hvar þessi einkenni komu fyrst fram, meðferð og lífsgæði. Einnig voru skoðaðir aðrir meðfæddir gallar, litningagallar og heilkenni. Opin fósturæð (patent ductus arteriosus; PDA) hjá fyrirburum, fósturop (patent foramen ovale; PFO)

ENGLISH SUMMARY

Stephensen SS, Sigfússon G, Eiríksson H, Sverrisson JT, Torfason B, Haraldsson Á, Helgason H

Congenital heart defects in Iceland 1990-1999

(6.5%), BAV 38 (5.1%), coarctation of the aorta 28 (3.8%), tetralogy of Fallot 22 (3.0%), transposition of the great arteries 14 (1.9%), aortic stenosis 11 (1.5%), common atrioventricular septal defect 10 (1.4%), mitral valve regurgitation 9 (1.2%), sub-aortic stenosis 7 (0.9%) and

Á Íslandi er nýgengi 1.7 %
1.7 af hverjum 100 lifandi fæddum börnum á ári
70 – 80 börn á Íslandi á ári

♥ **Minniháttar hjartagalli 70 %**

50 börn ísl/ár

– Þurfa ekki sértæka meðferð

Á Íslandi er nýgengi 1.7 %
1.7 af hverjum 100 lifandi fæddum börnum á ári
70 – 80 börn á Íslandi á ári

Á Íslandi er nýgengi 1.7 %
1.7 af hverjum 100 lifandi fæddum börnum á ári
70 – 80 börn á Íslandi á ári

♥ **Minniháttar hjartagalli 70 %**

50 börn ísl/ár

– Þurfa ekki sértæka meðferð

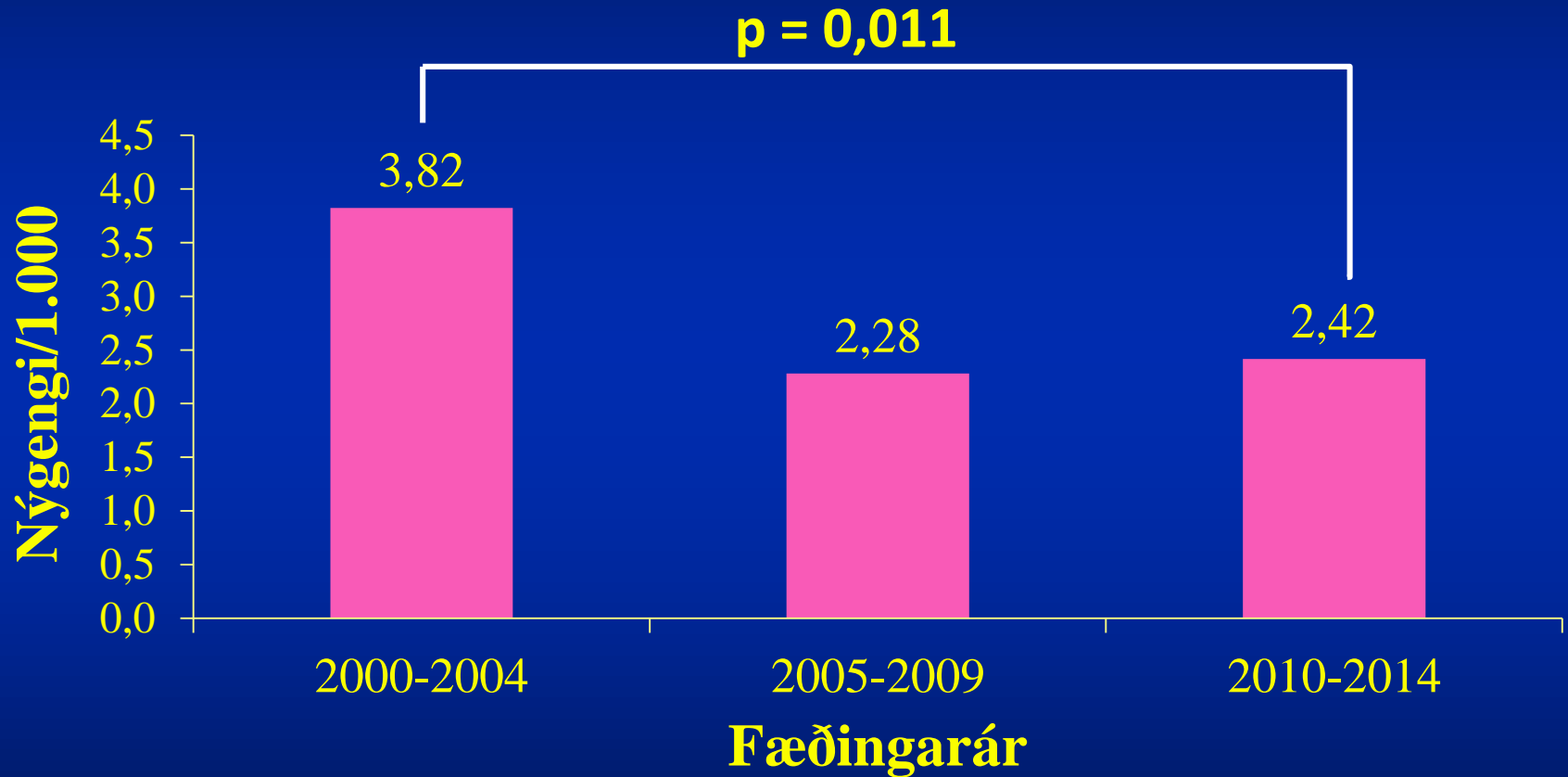
♥ **Meiriháttar hjartagalli 30%**
(nýgengi 0.50)

10-15 börn ísl/ár

– Hafa þurft eða munu þurfa meðferð

– Ekki skurðtækur

Nýgengi AMH 2000-2014

Gerðir hjartagalla

♥ Gallar sem valda bláma

- Víxlun meginslagæða TGA
- Ferna Fallots TOF
- Lungaæðarlokun eða þrengsli PAT

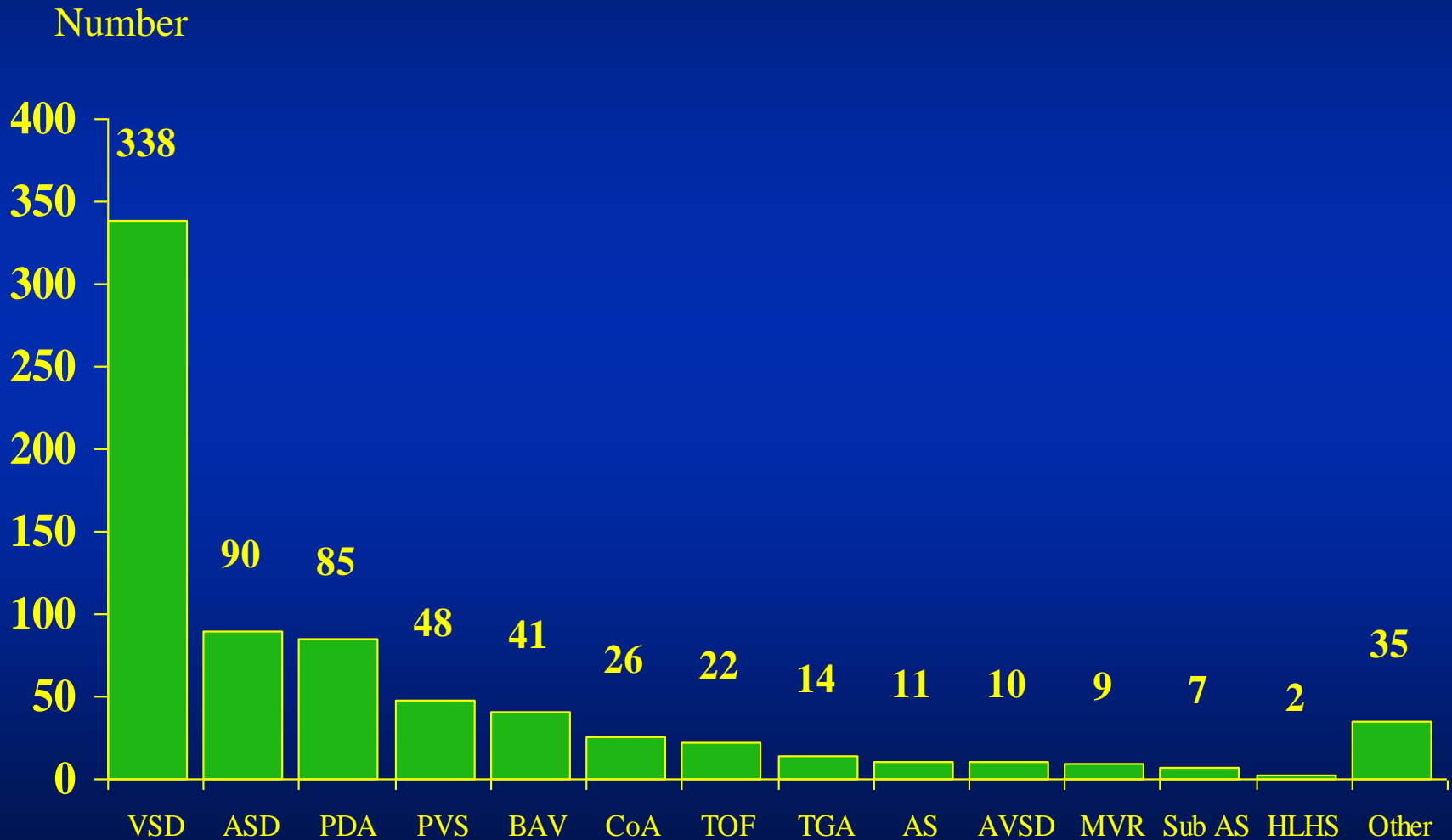
♥ Gallar sem valda hjartabilun

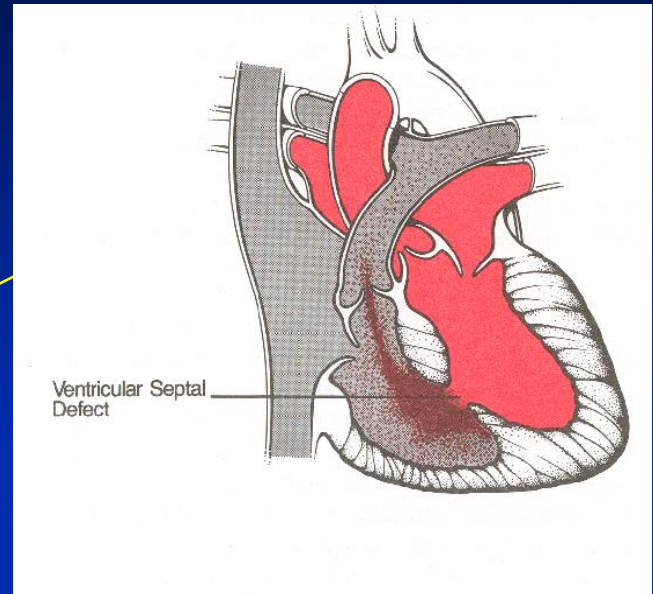
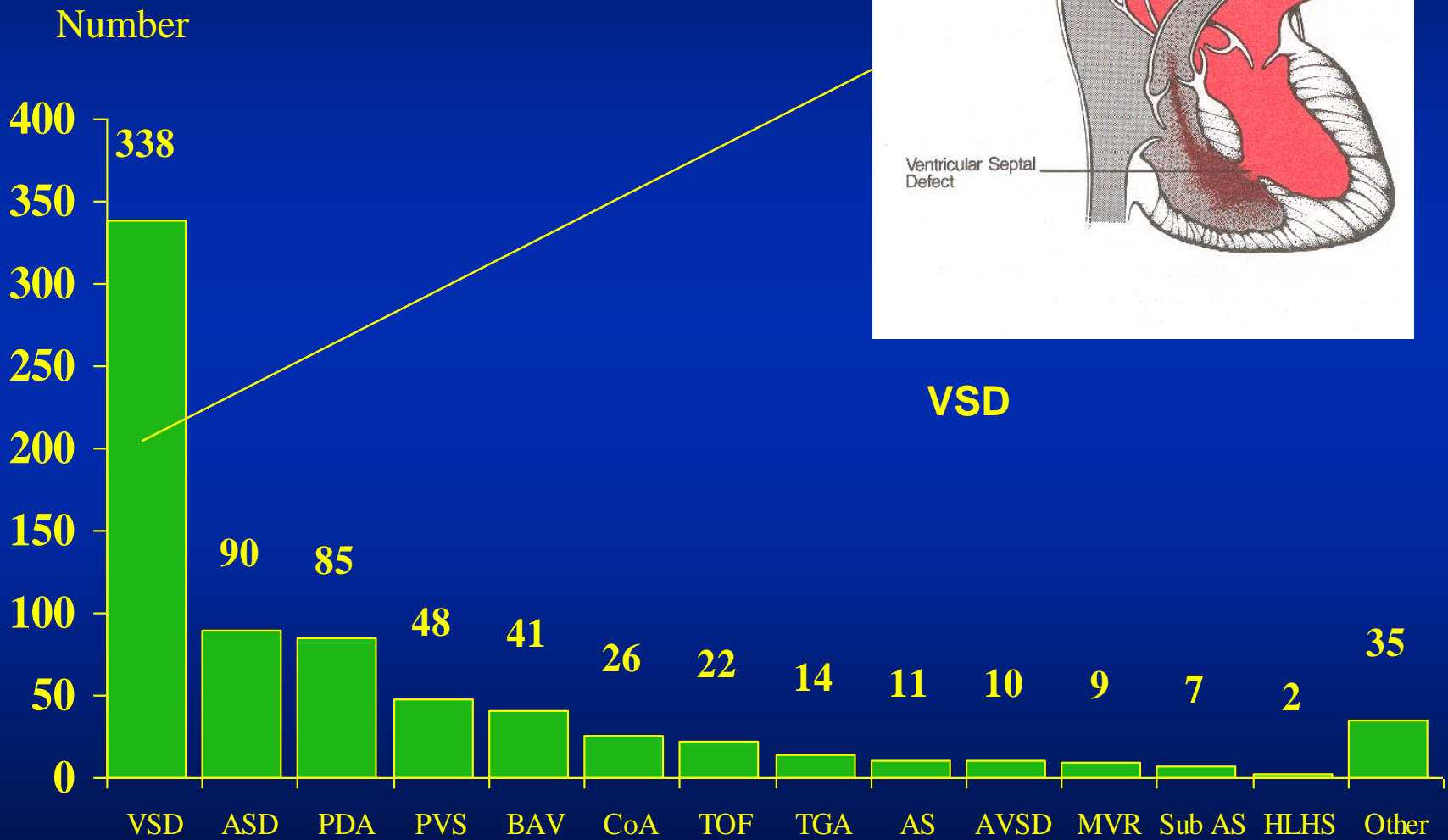
- Op milli slegla VSD
- Op milli gátta ASD
- Lokuvísagalli AVSD
- Opin fósturæð PDA
- þrengsli í ósæð COA
- Vanþroska vinstri hjarta HLHS

♥ Hjartalokugallar

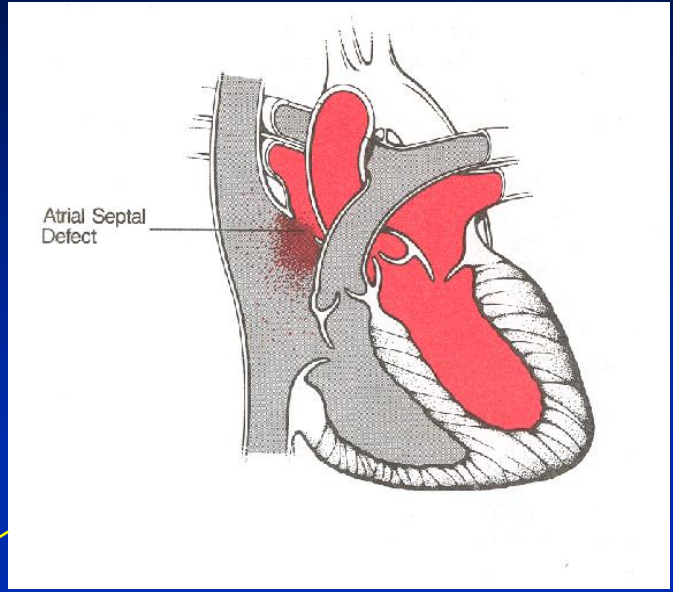
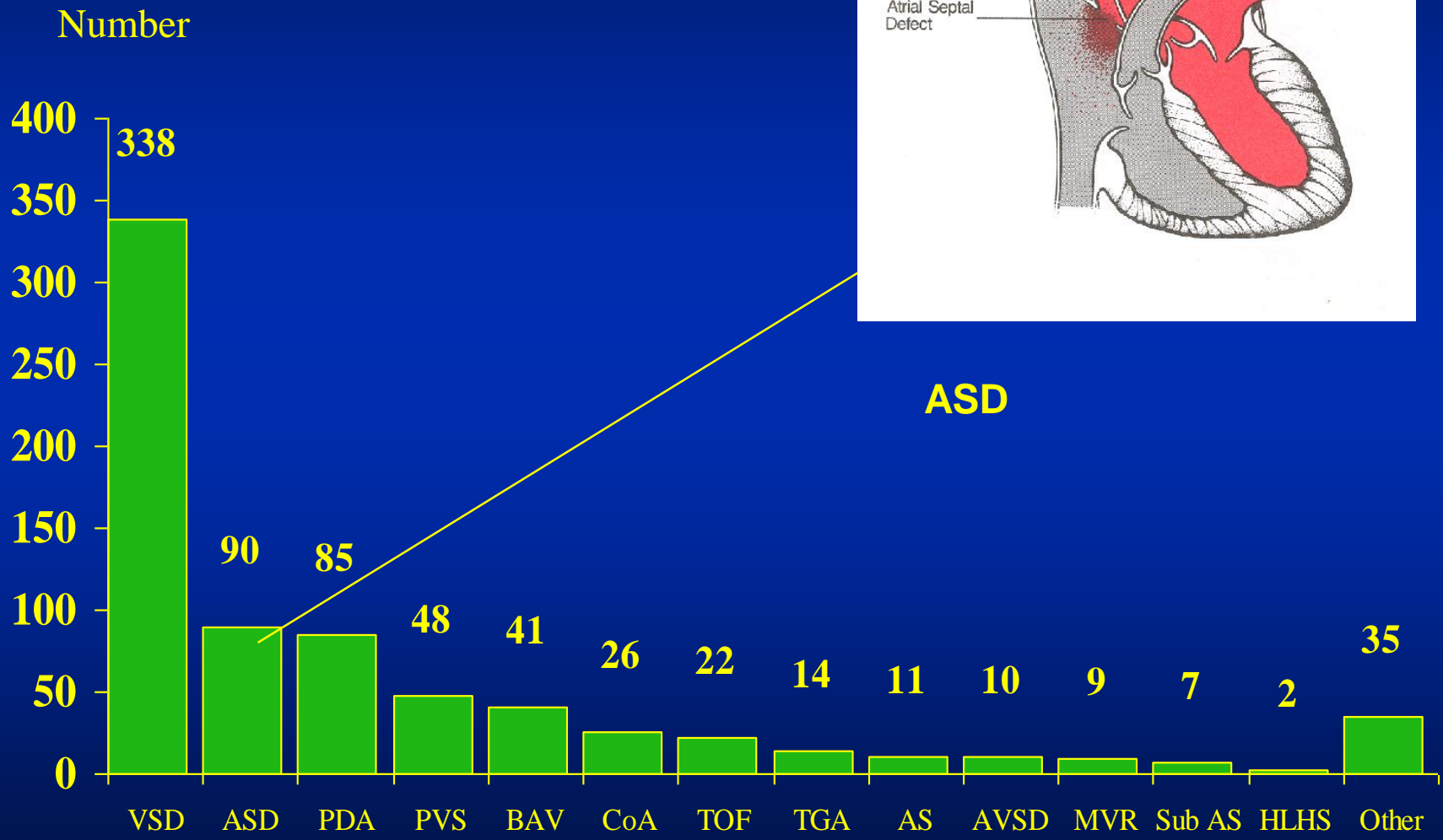
- Ósæðarlokuprengsl AS
- Lungnaslagæðarlokuprengsl PS

Gerðir hjartagalla

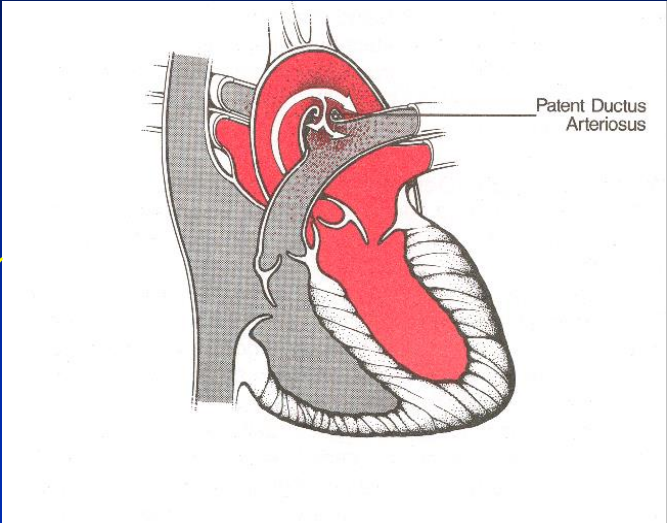
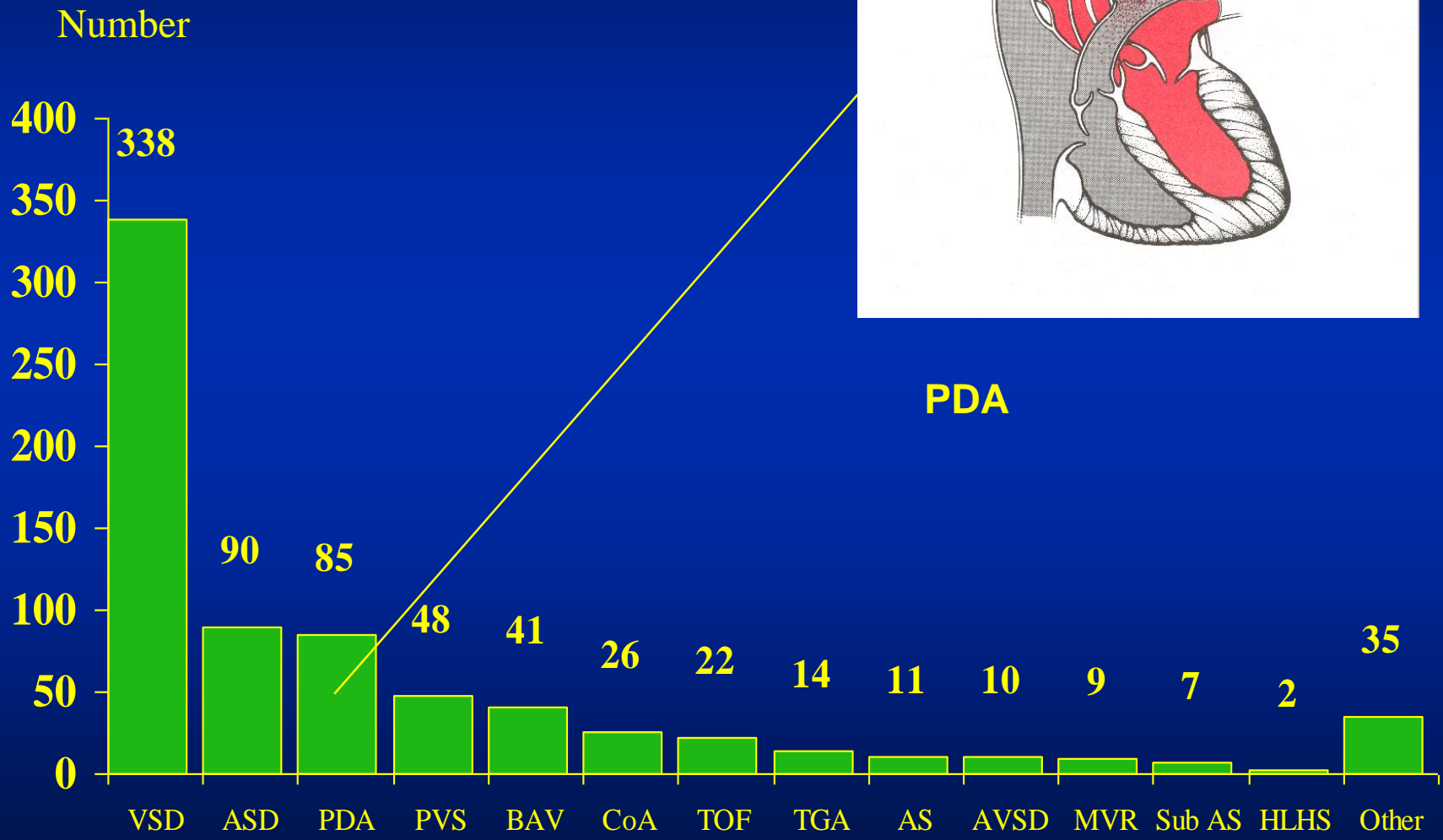

VSD

ASD

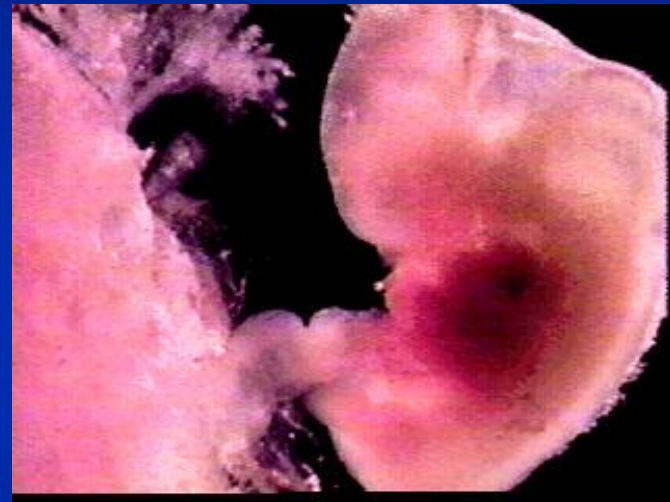
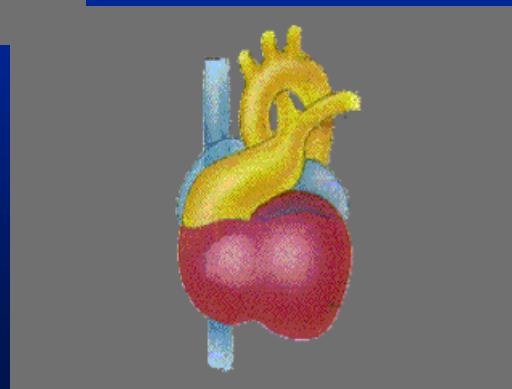
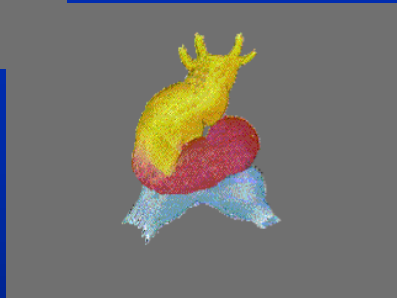
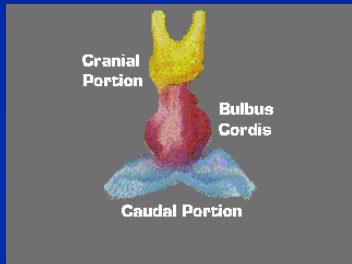

PDA

Algengustu alvarlegu hjartagallarnir 2000-2014

Hjartagalli	Fjöldi (n=155)	Hlutfall
Ósæðarþrenging/-rof ($\pm$ VSD)	29	19%
Op á milli slegla (VSD)	24	15%
Víxlun meginslagæða ($\pm$ VSD)	15	10%
Ferna Fallots	13	8%
Þrenging í lungnaslagæð	8	5%
Þrenging í ósæðarloku	6	4%
Flóknir gallar	28	18%
Annað	32	21%

Orsakir meðfæddra hjartagalla

Hjartað fullmótað á 8 viku meðgöngu

Orsakir meðfæddra hjartagalla

♥ Erfðir

♥ Hluti af heilkenni

– Down

– Turner

♥ Umhverfisþættir

– Sjúkdómar / sýkingar hjá móður

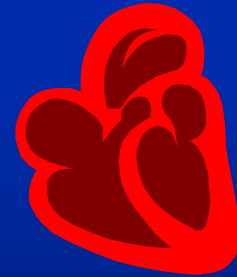
– Lyf

♥ Óþekktar í flestum tilfellum

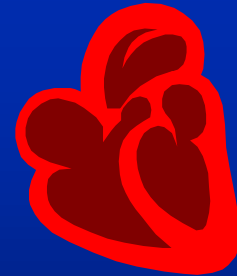
Greining meðfæddra hjartagalla

- ♥ Á fósturskeiði
- ♥ Nýburar
- ♥ Eldri börn
- ♥ Fullorðnir

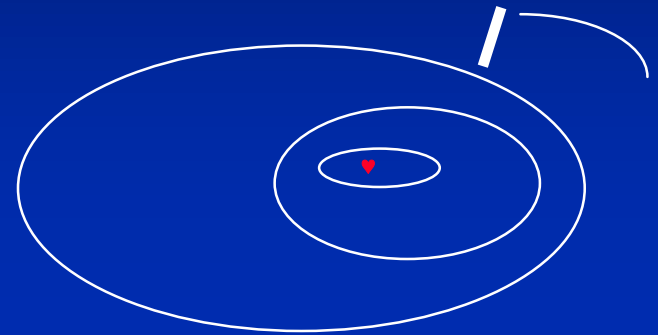
Greining meðfæddra hjartagalla

- ♥ **Á fósturskeiði**
- ♥ Nýburar
- ♥ Eldri börn
- ♥ Fullorðnir

Greining hjartasjúkdóma á fósturskeiði

- ♥ Fósturhjartaómskoðun
- ♥ Framkvæmd frá 16 viku
  - best 18 –20 vikur
- ♥ Tilvísun frá læknum og ljósmæðrum
  - ♥ óeðlileg fjögurra hólfa sýn
  - ♥ áhættuþættir hjá móður eða fóstri
  - ♥ aukin hnakkþykkt

Greining AMH - hvar og hvenær?

Á meðgöngu:

Fósturskimun
(12v)

Sónar (20v)

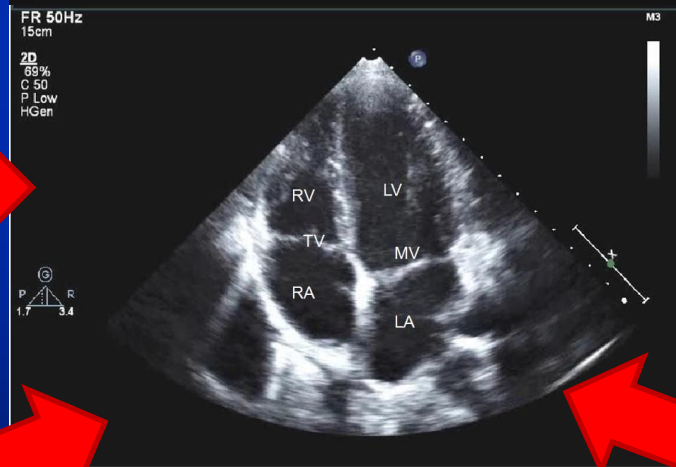
Sérstök
fósturhjartaómun

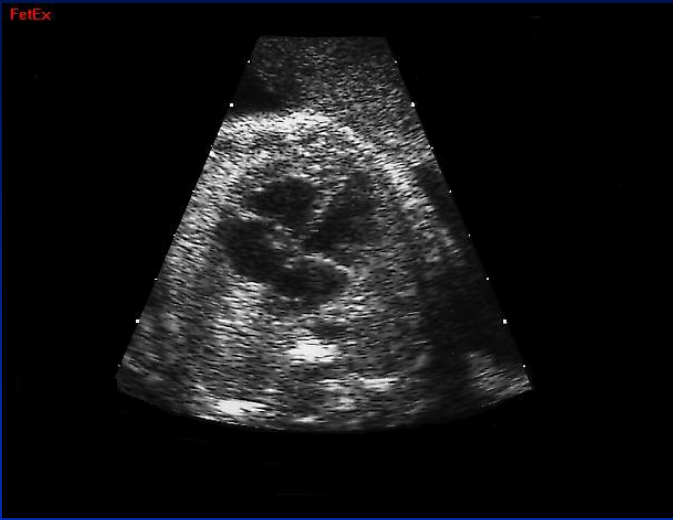
Eftir fæðingu:

Nýburaskoðun

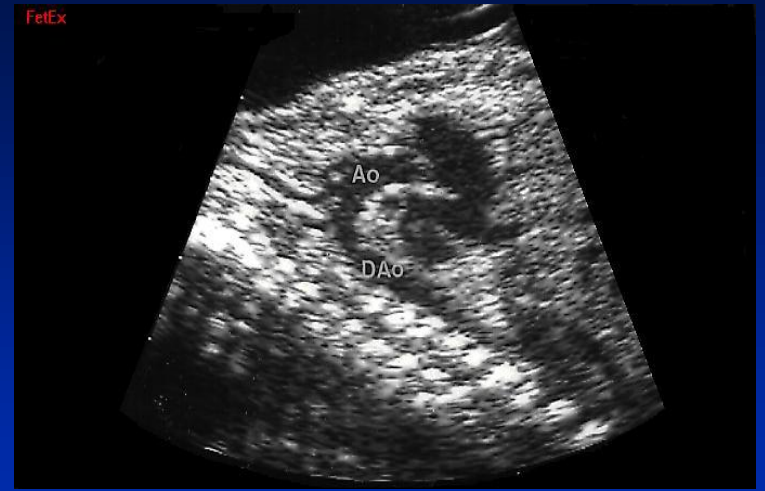
5 daga skoðun

Hjartaómun

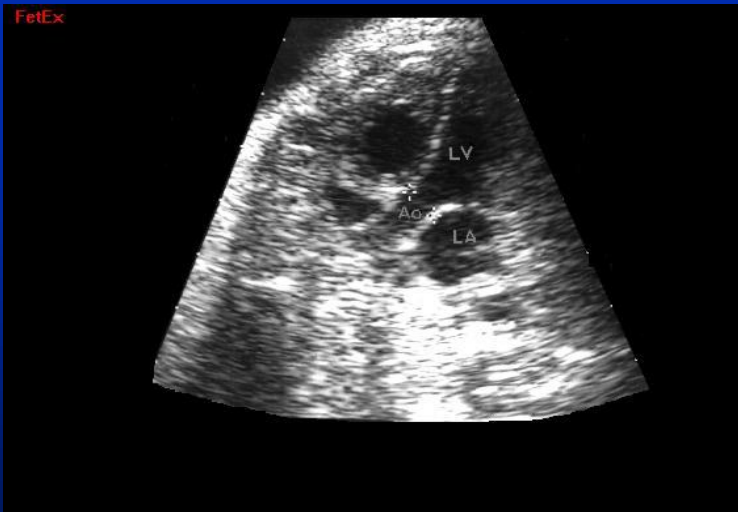

Fjögurra hólfa sýn

Ósæðarborginn

Útfall vi. hjarta

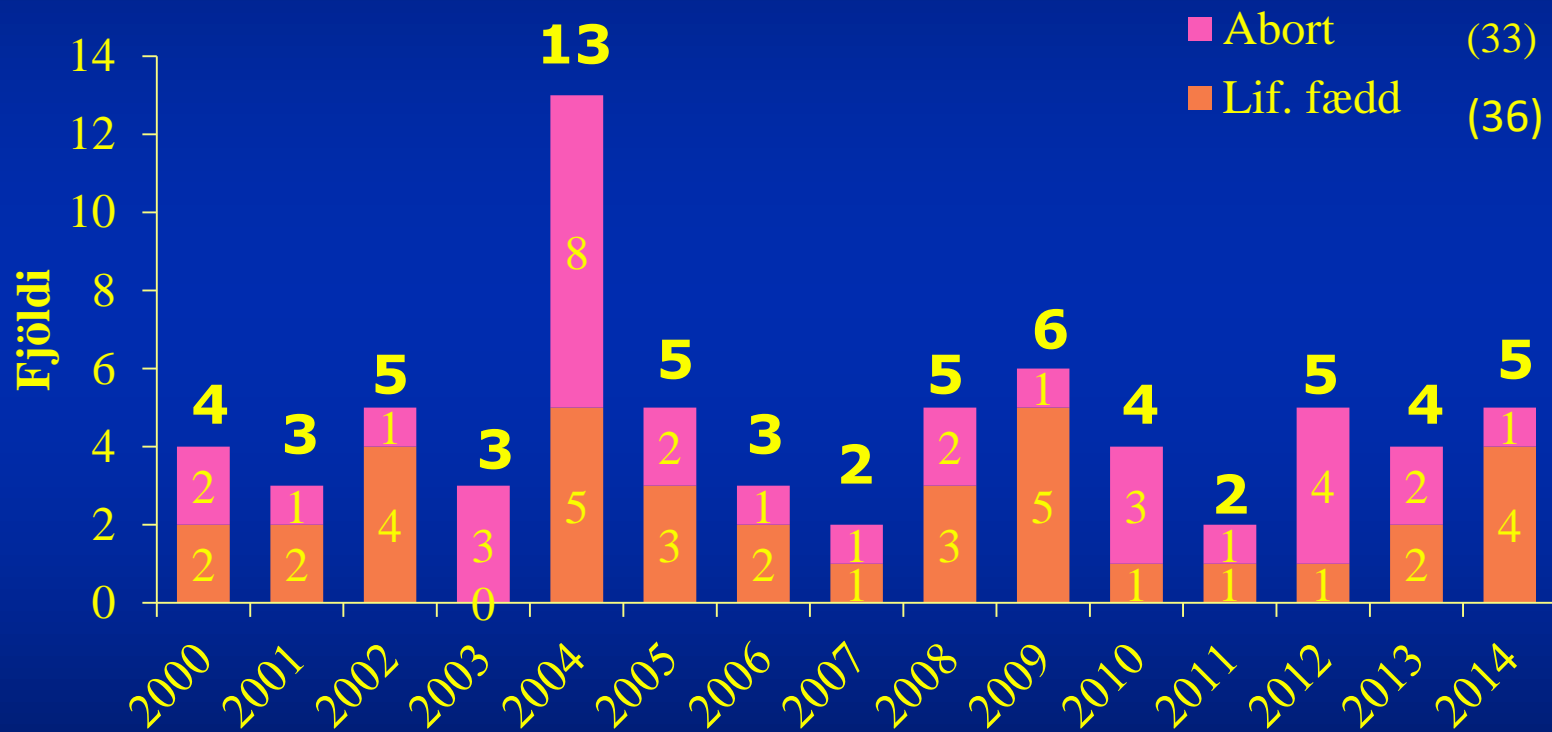

Útfall hæ. hjarta

Greining hjartasjúkdóma á fósturskeiði

- ♥ Umtalsverður hluti alvarlegra hjartagalla á Íslandi greinast fyrir fæðingu (30-50%)

Fjöldi greininga á meðgöngu á Íslandi

Greining á meðgöngu – Ísland 00-14

✓ **37.9% AMH greinast á meðgöngu (69/182)**

33/69 (47.8%) fóstureyðing – slæmar horfur

Greining hjartasjúkdóma á fósturskeiði

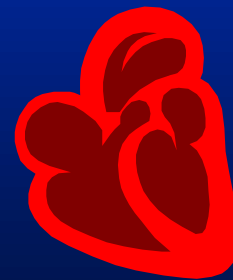
- ♥ Ávinningur af greiningu alvarlegra hjartagalla fyrir fæðingu
  - Inngrip
  - Skipulagning fæðingar (staður og tími keisari)
  - Fræðsla og undirbúningur

Greining meðfæddra hjartagalla

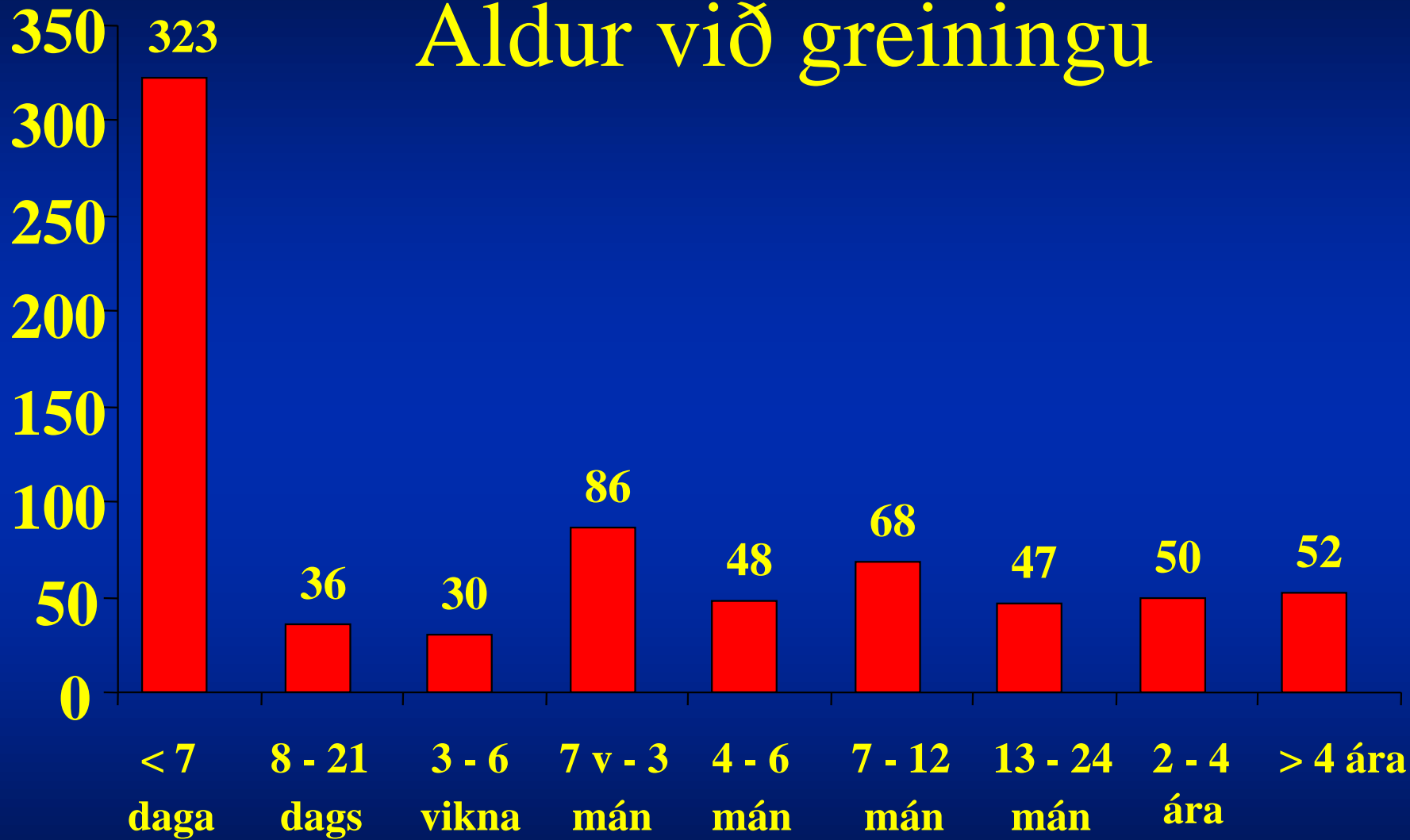
- ♥ Á fósturskeiði
- ♥ **Nýburar**
- ♥ Eldri börn
- ♥ Fullorðnir

Stærstur hluti hjartagalla greinist skömmu eftir fæðingu eða á fyrstu vikunni

Þeim mun alvarlegri því fyrr greinist gallinn

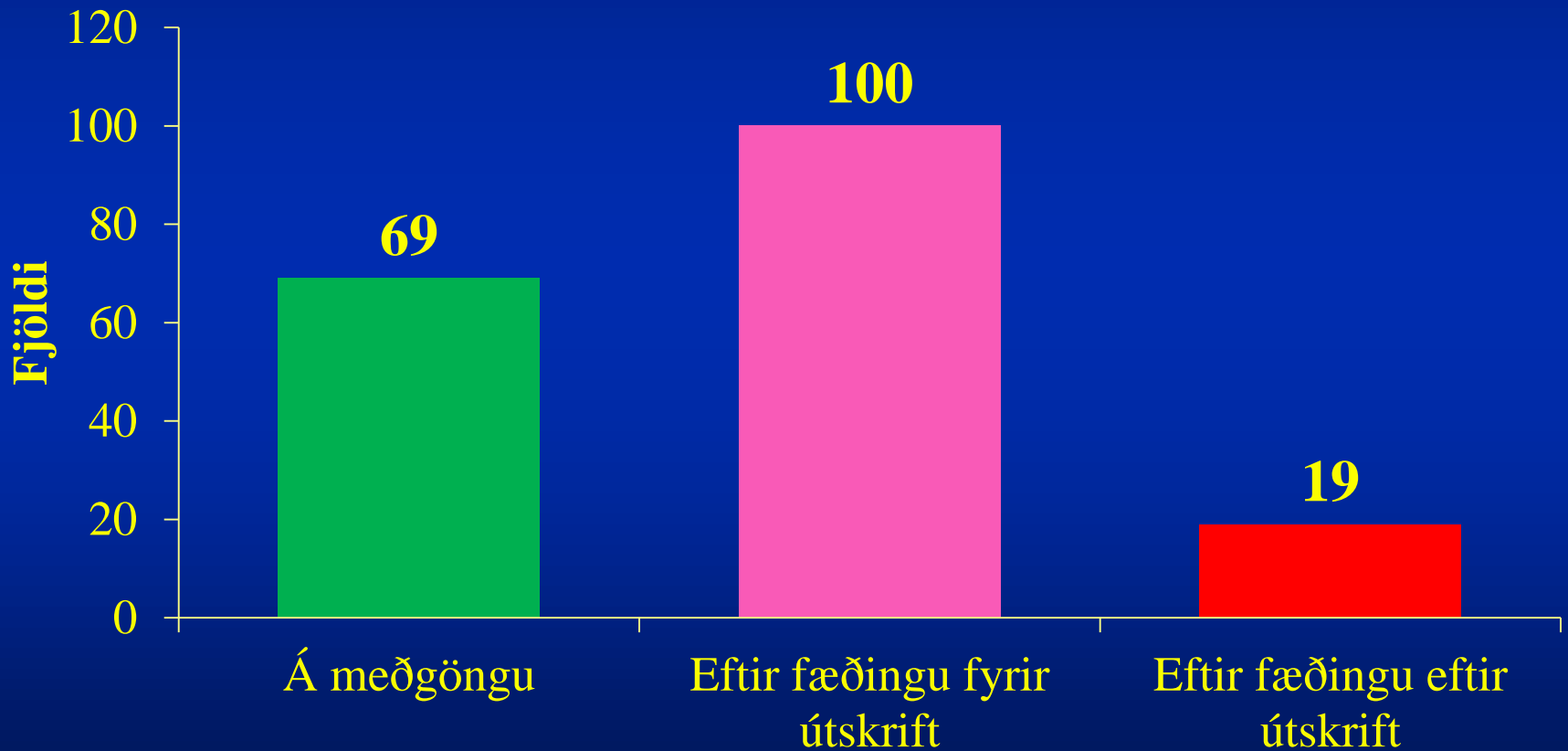

Aldur við greiningu

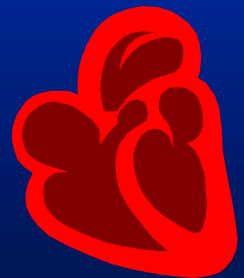
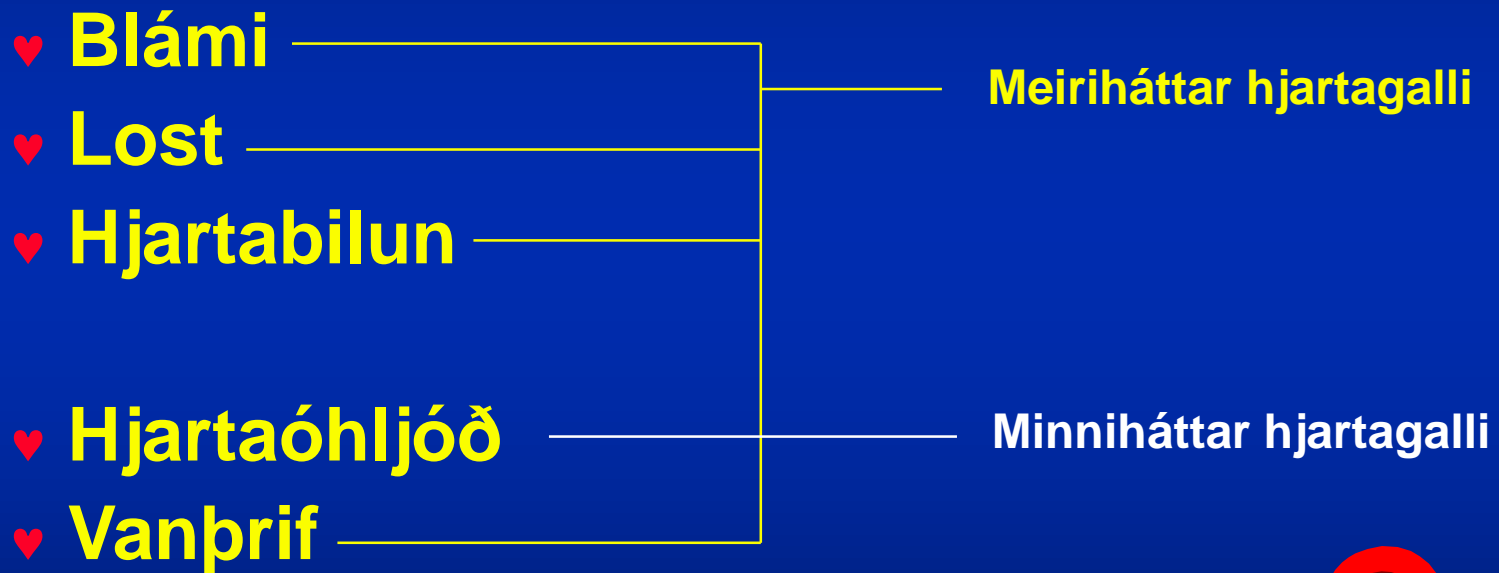

Fjöldi sjúklinga

Hvenær greinast alvarlegir meðfæddir hjartagallar?

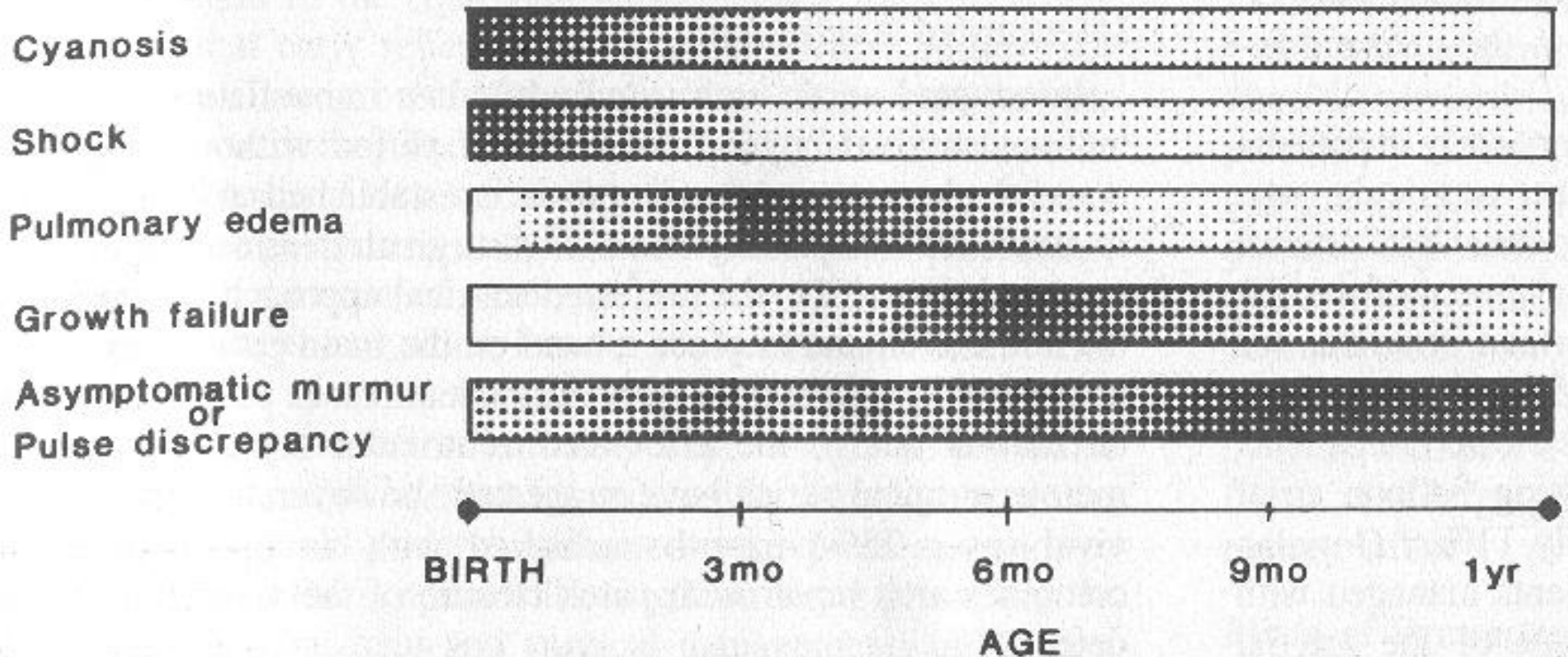

Hvernig gera hjartagallar vart við sig

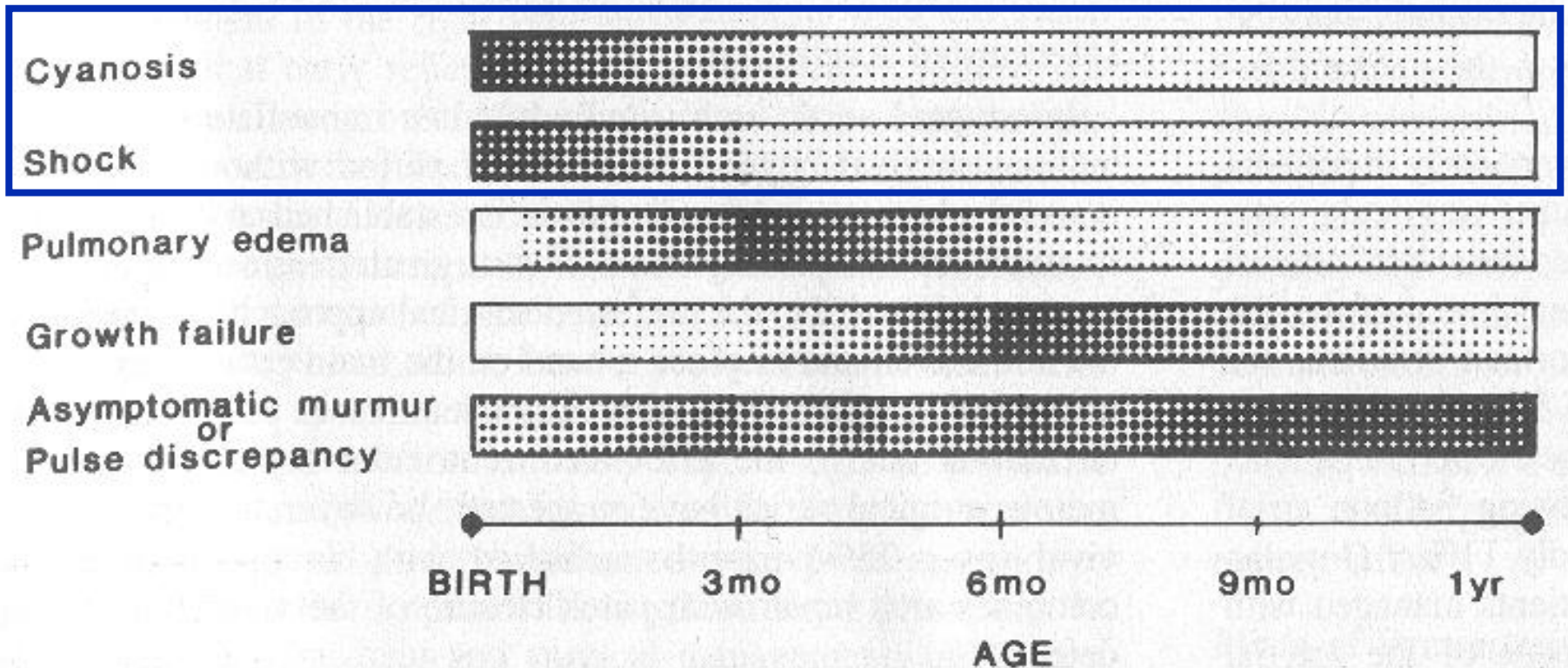
Hvenær og hvernig gera hjartagallar vart við sig

Modes of presentation of congenital heart disease in infancy.

Hvenær og hvernig gera hjartagallar vart við sig

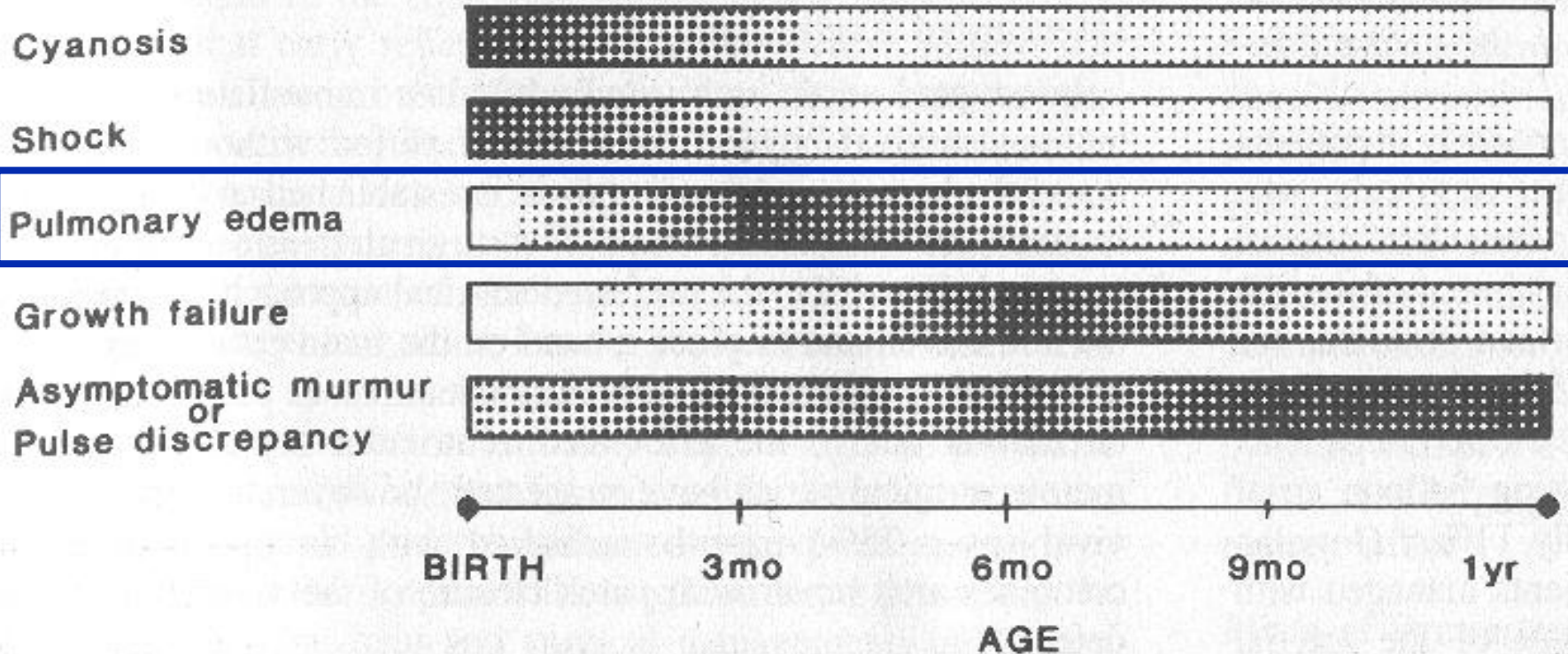
Modes of presentation of congenital heart disease in infancy.

Hvenær og hvernig gera hjartagallar vart við sig

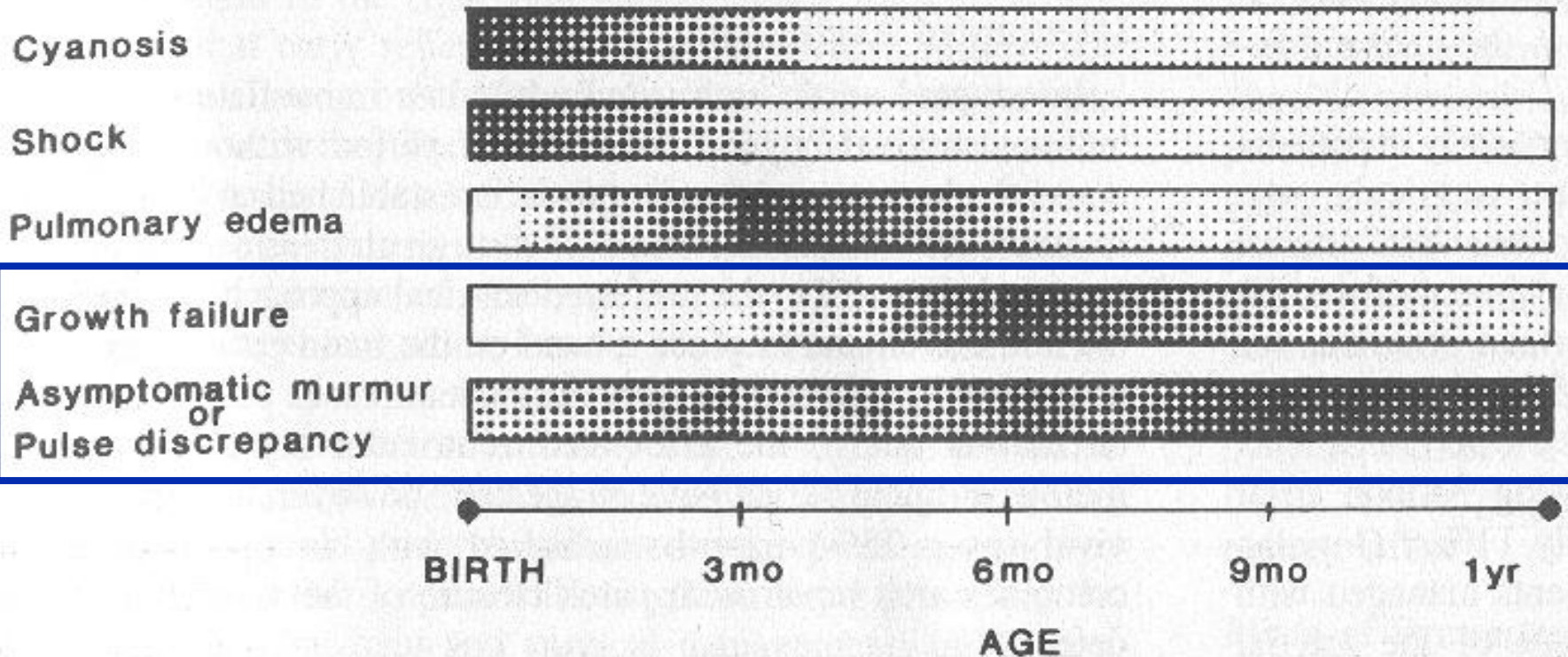
Modes of presentation of congenital heart disease in infancy.

Hvenær og hvernig gera hjartagallar vart við sig

Modes of presentation of congenital heart disease in infancy.

Hjartagallar koma í ljós þegar umtalsverðar breytingar verða á blóðrásinni

♥ Fósturæð lokast (Ductus Arteriosus)

- Gallar sem valda bláma “cyanotiskir”
- Gallar sem valda losti eða hjartabilun “obstructive”

♥ Viðnám í lungnablóðrás fellur

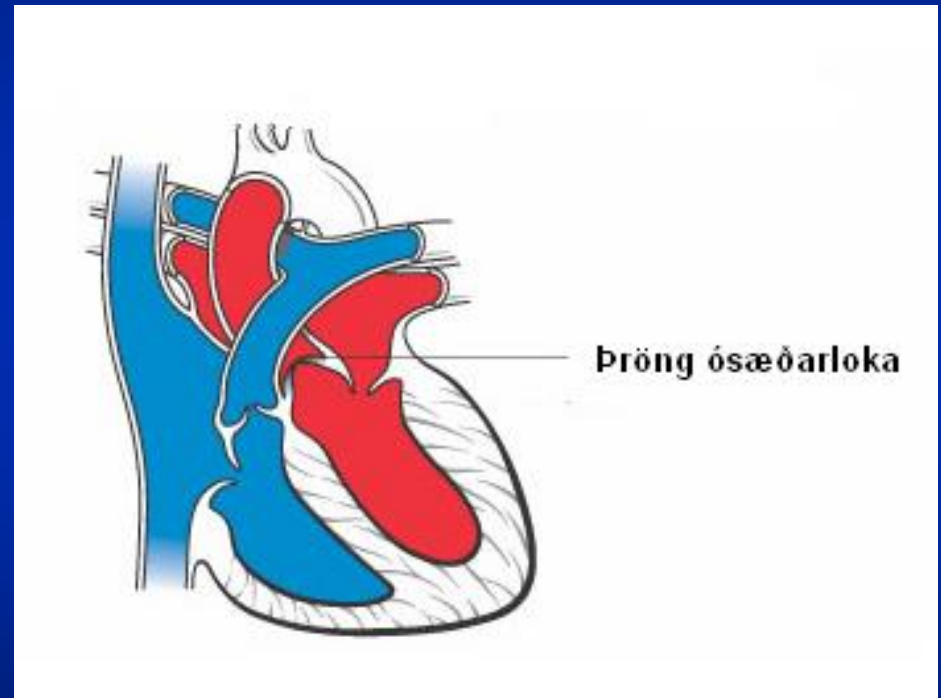
- Gallar sem valda hjartabilun stór op milli blóðrása

Lost - Shock

Afbrigðilegt ástand, þar sem bráð og alvarleg minnkun verður á blóðflæði til vefja sem leiðir til truflaðrar frumu- og vefjastarfsemi

Alvarleg Ósæðarlokuprengsli AS

- ♥ **Skyndilega veik**
  - slöpp
  - móð
- ♥ **Hjartabilun / lost**
- ♥ **Veikur púls**
- ♥ **Meðferðarmöguleikar**

Alvarleg Ósæðarþrengsl í nýbura COA

♥ Ósértæk einkenni um tíma

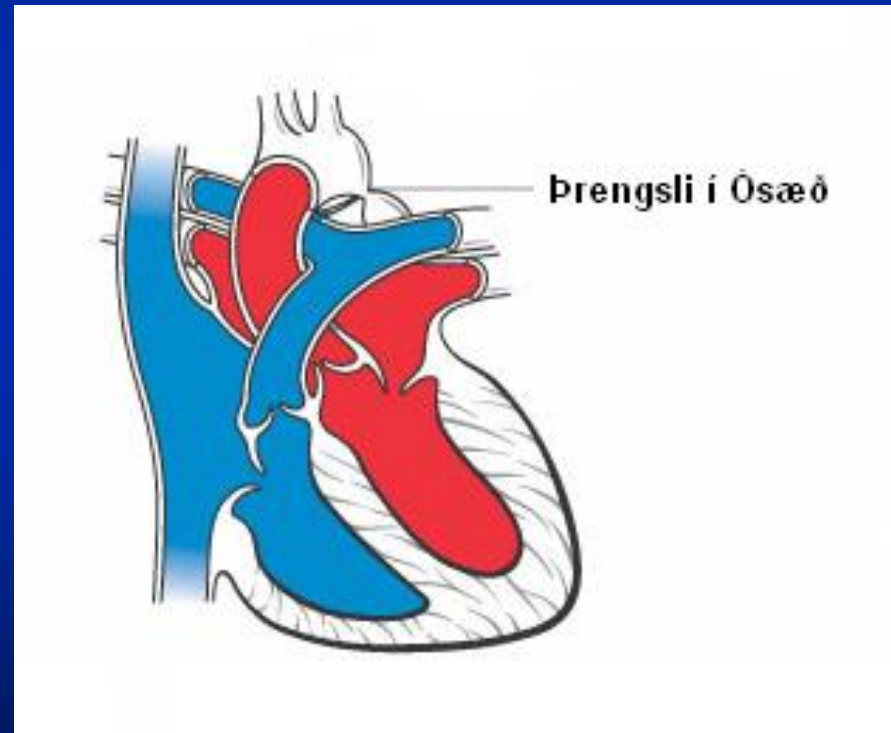
- drekkur illa
- slappleiki
- mæði

♥ Bráðveik

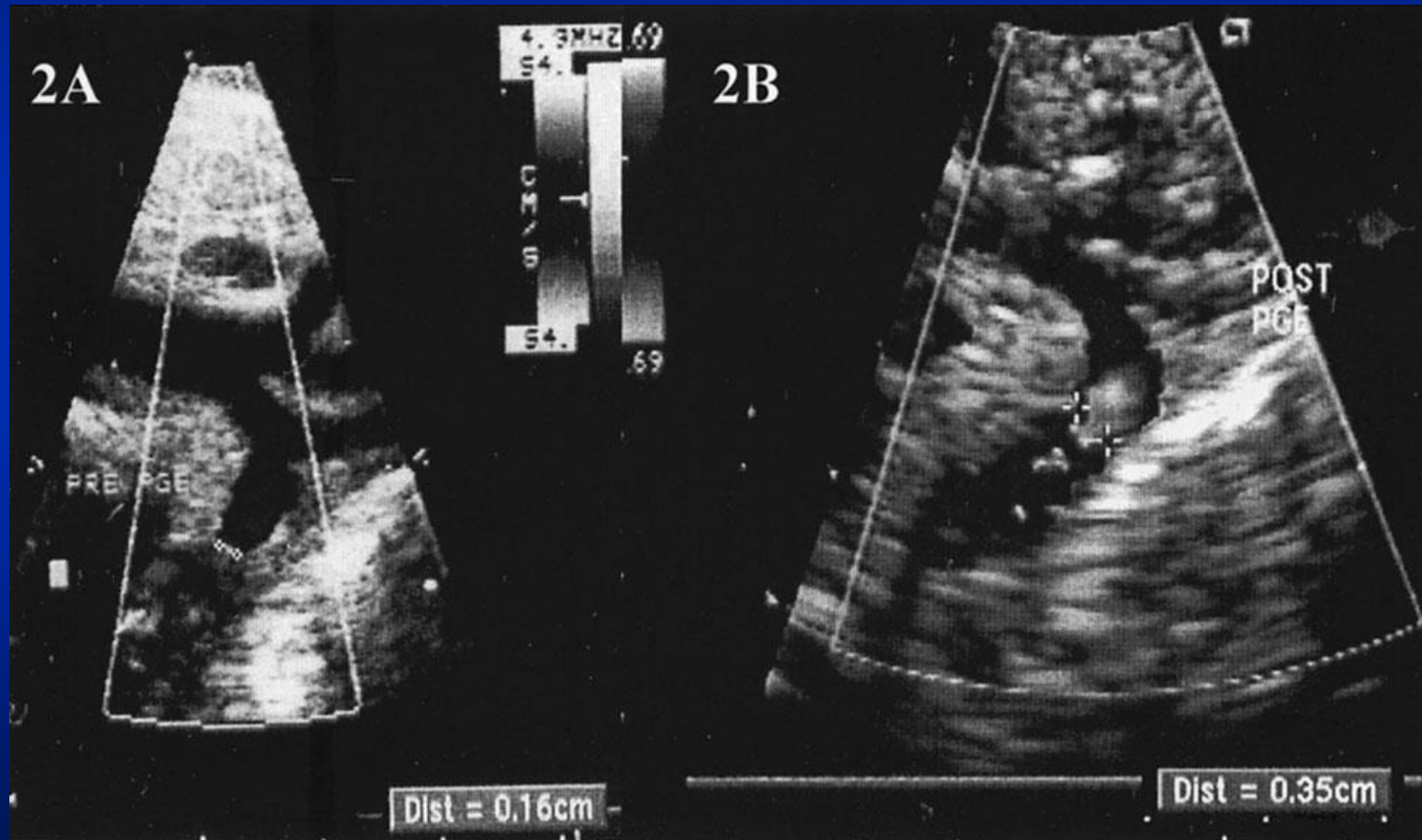
♥ Einkenni

- léleg blóðrás (marmor)
- engir púlsar í nárum

♥ Góð aðgerð

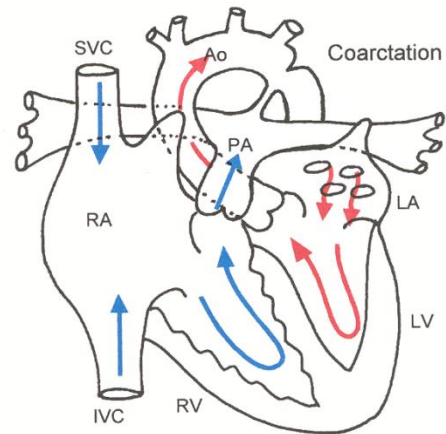

PG-E₁ við ósæðarþrengsl

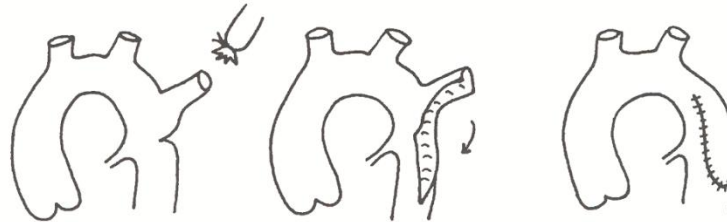

Lokuð hjartaðgerð vegna þrengsla í ósæð

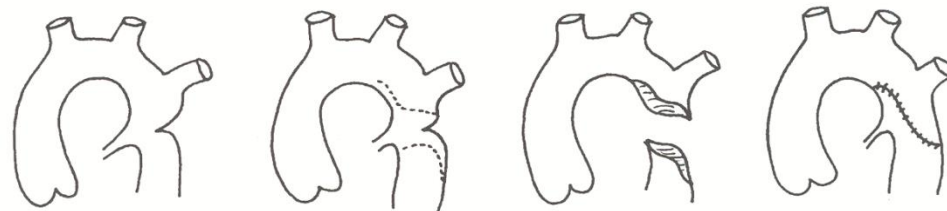
Coarctation of the Aorta

1. Left Subclavian Flap Angioplasty

2. End-to-End repair with resection of coarctation segment

Blámi - Cyanosis

- ♥ **Blár húðlitur**
- ♥ **Sýnilegur þegar 4 - 5g af ómettuðu hemoglobin per 100 ml of blood**
- ♥ **Polycythemia vs anemia**
- ♥ **Central vs. peripheral cyanosis**
- ♥ **Respiratory vs cardiac**

Meðferð hjartagalla sem koma í ljós á fyrstu tveimur vikum

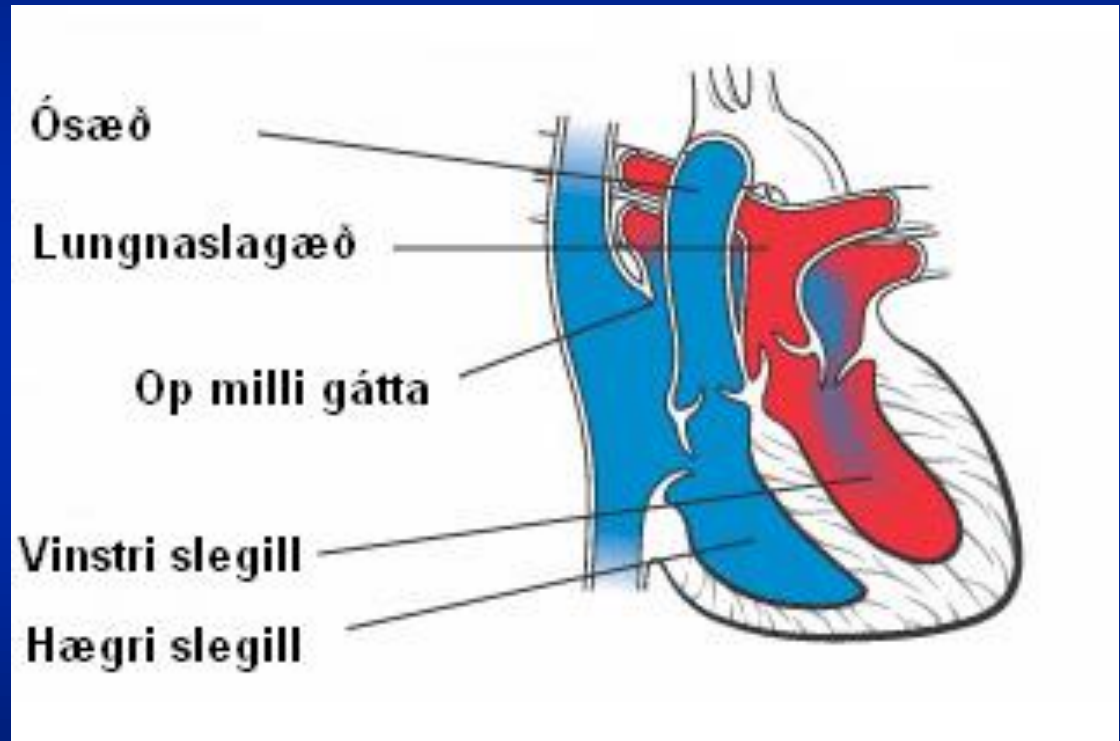
- ♥ **Hjartagallar þolast vel í fósturlífi en valda alvarlegum einkennum þegar fósturblóðrás breytist í nýburablóðrás**

Meðferð hjartagalla sem koma í ljós á fyrstu tveimur vikum

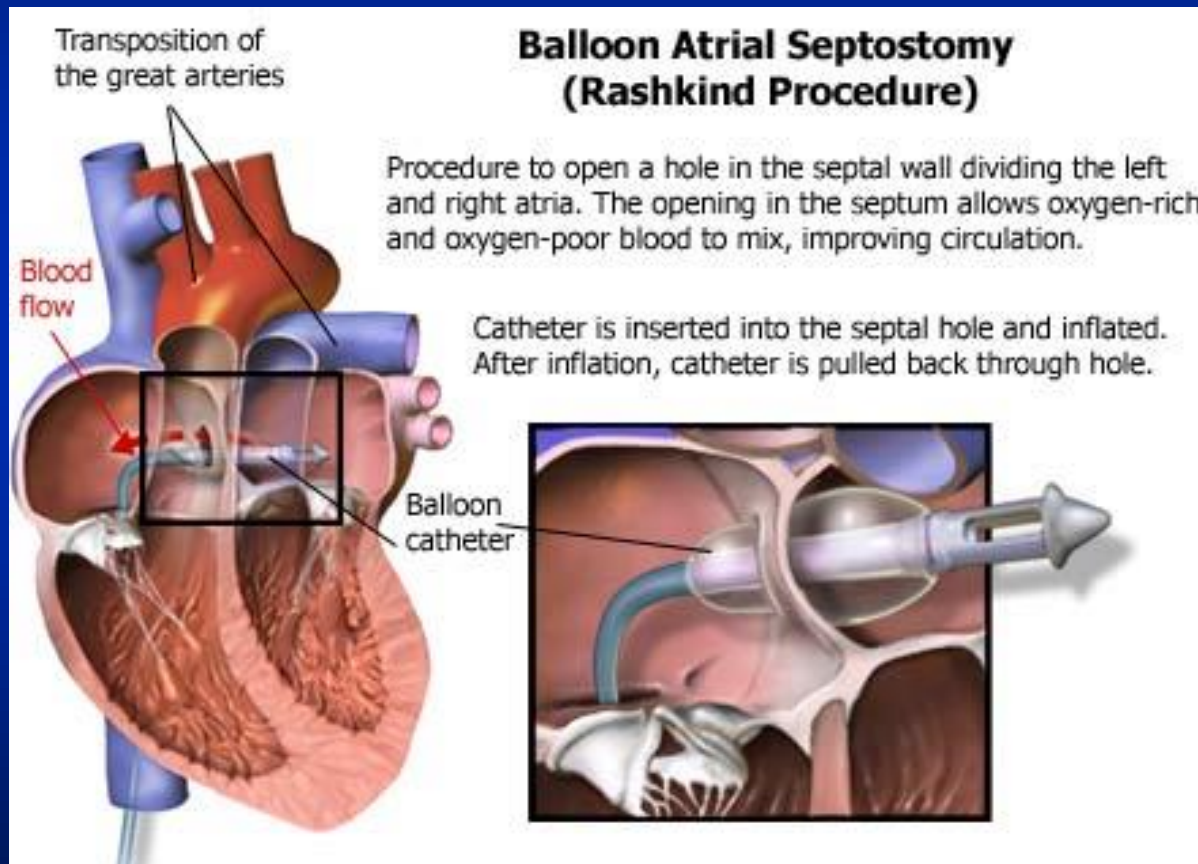
- ♥ **Breyta nýburablóðrás í fósturblóðrás þ.e. opna ductus arteriosus með prostaglandindreypi**
- ♥ **Skurðaðgerð/inngríp í þræðingu**
  - Tímabundin
  - Varanleg (leiðréttandi)

Víxlun meginslagæða TGA

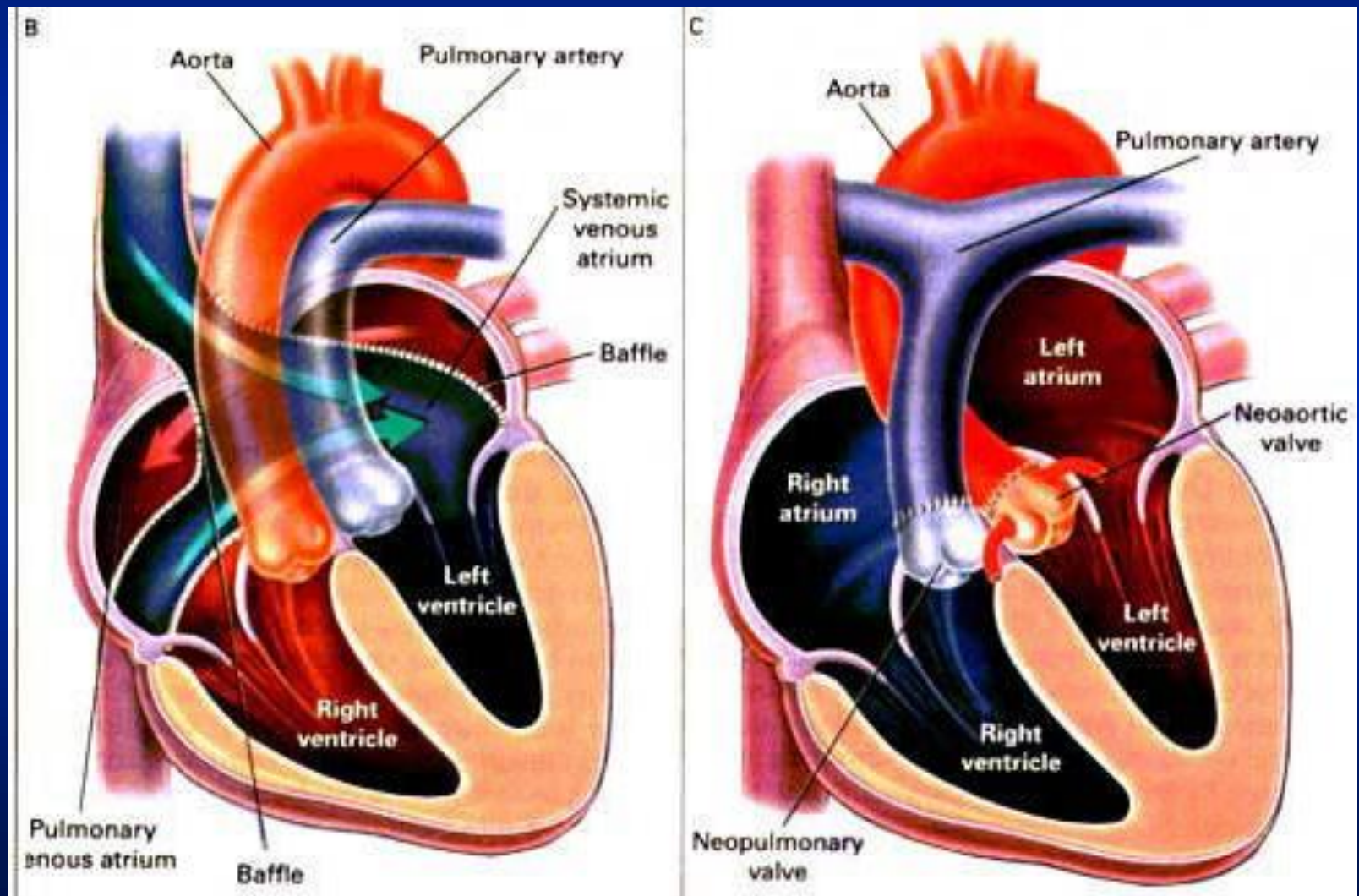
- ♥ Aðskildar blóðrásir
- ♥ Alvarlegur blámi
- ♥ Ekki öndunarerfiðl.
- ♥ Ekkert óhljóð
- ♥ Góð aðgerð

TGA – bráð meðferð

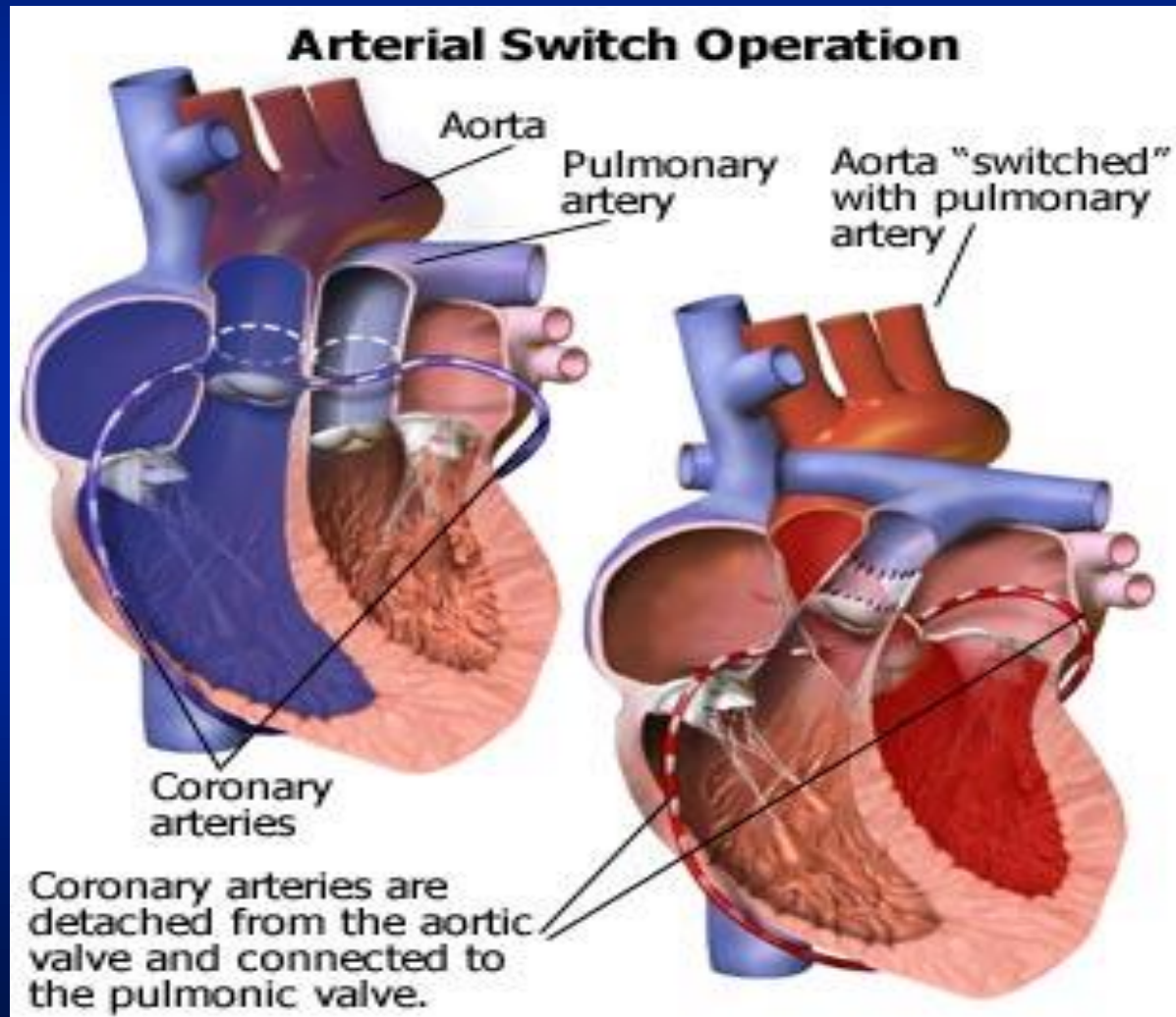

TGA - ađgerđir

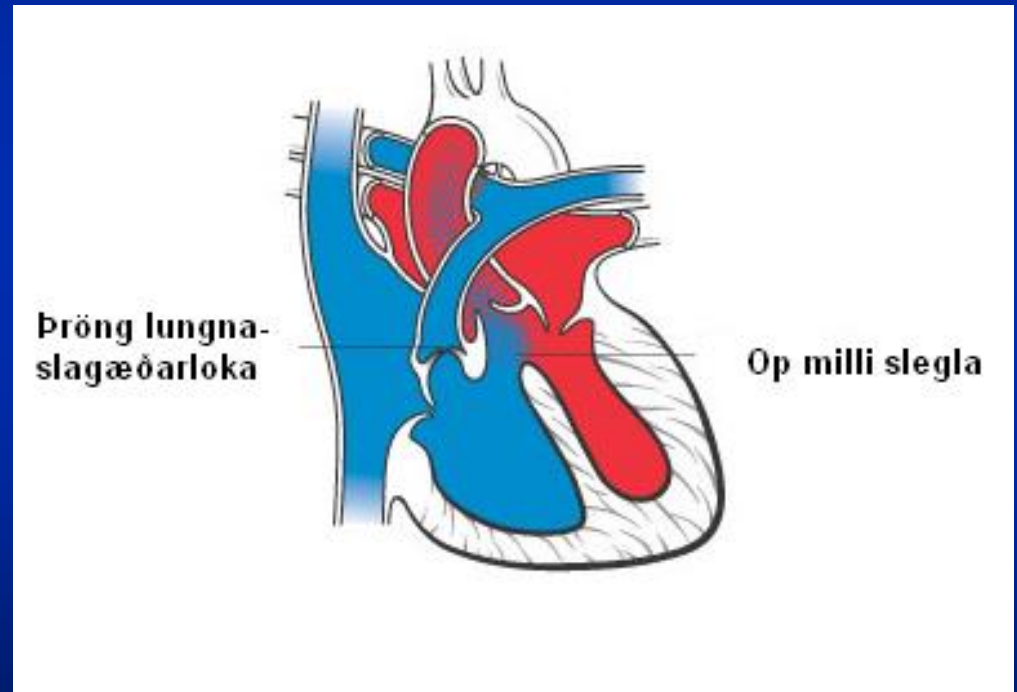

TGA – arterial switch

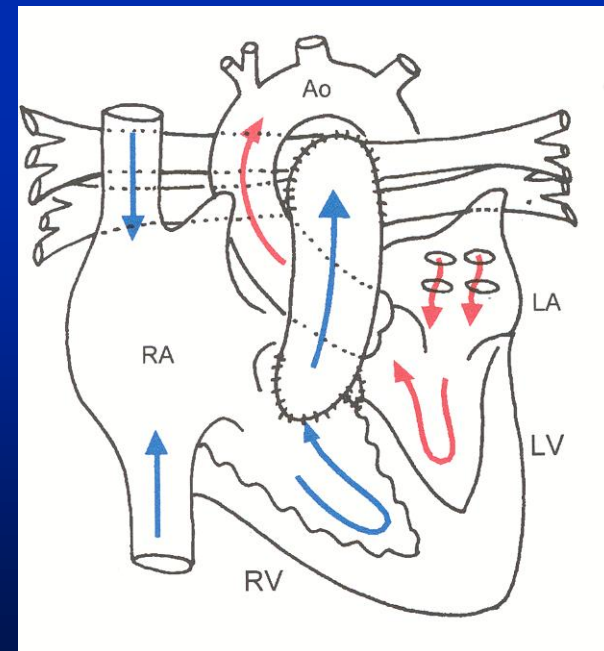
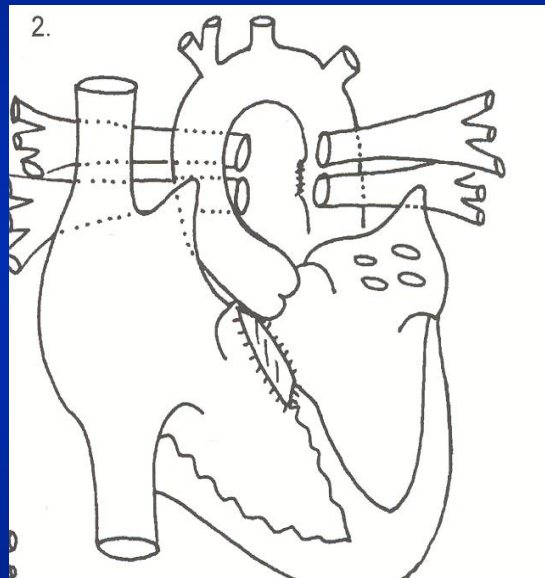
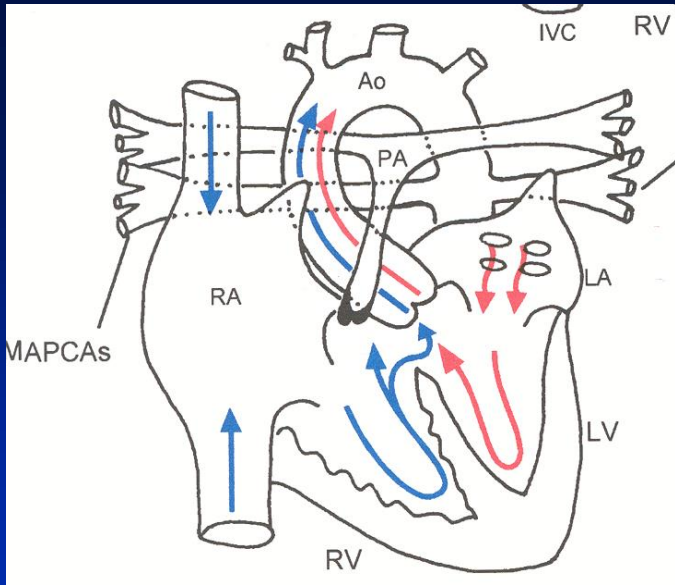

Ferna Fallots - TOF

- ♥ **Mismunandi form**
- ♥ **Mismunandi einkenni**
- ♥ **Hjartaóhljóð**
- ♥ **Vaxandi blámi**
- ♥ **Blámaköst**

Opin hjartaðgerð vegna Tetralogy of Fallot

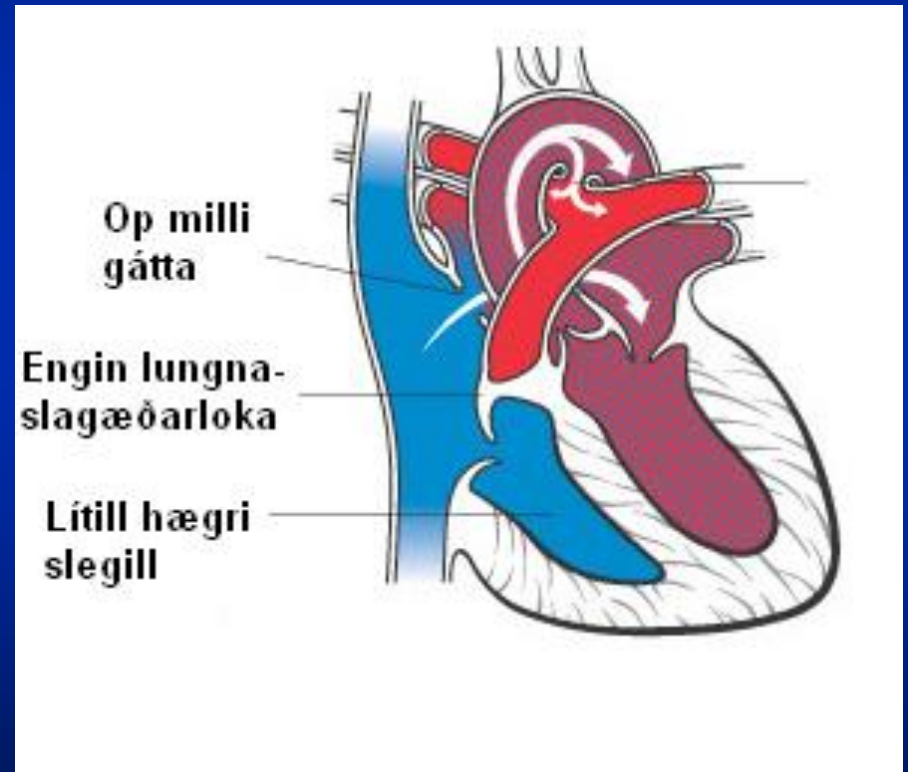

Lungnaslagæðarlokun PA

♥ Mismunandi form

♥ Mismunandi einkenni

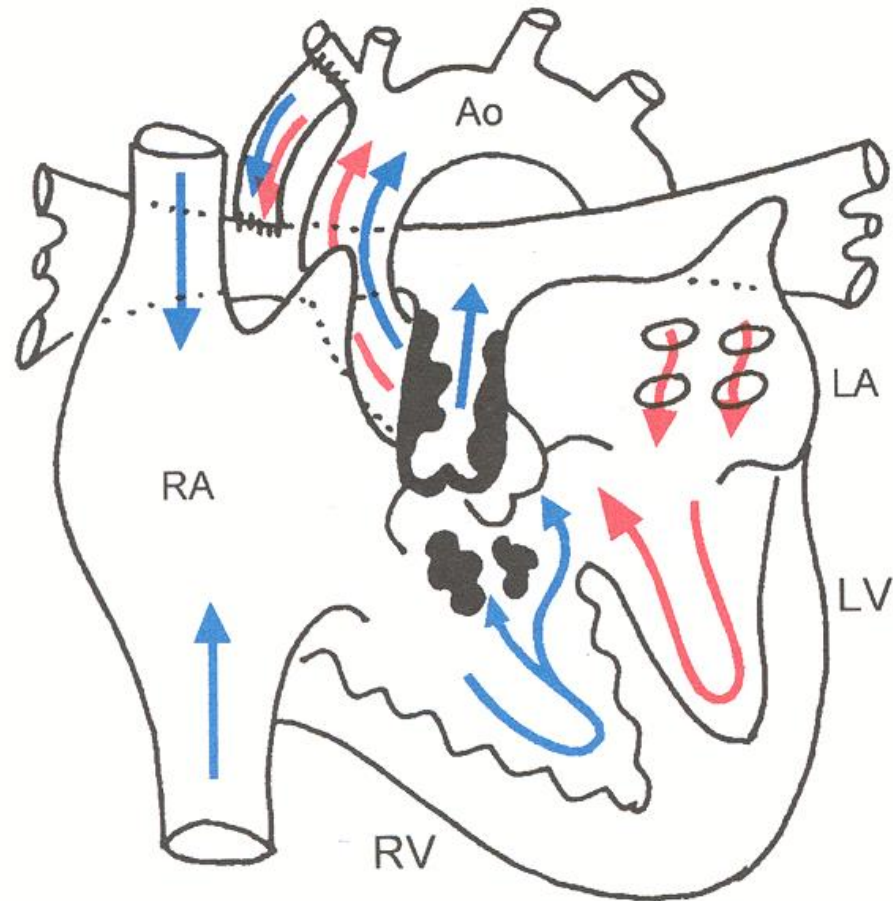
♥ Vaxandi blámi

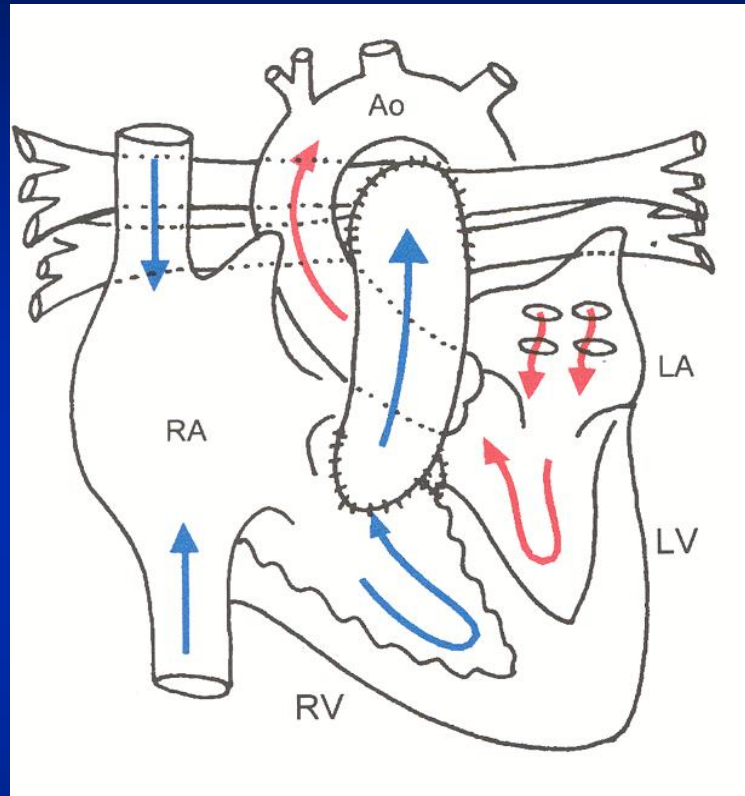
Lokuð hjartaðgerð

BT- shunt

1. Blalock-Taussig Shunt in Tetralogy of Fallot

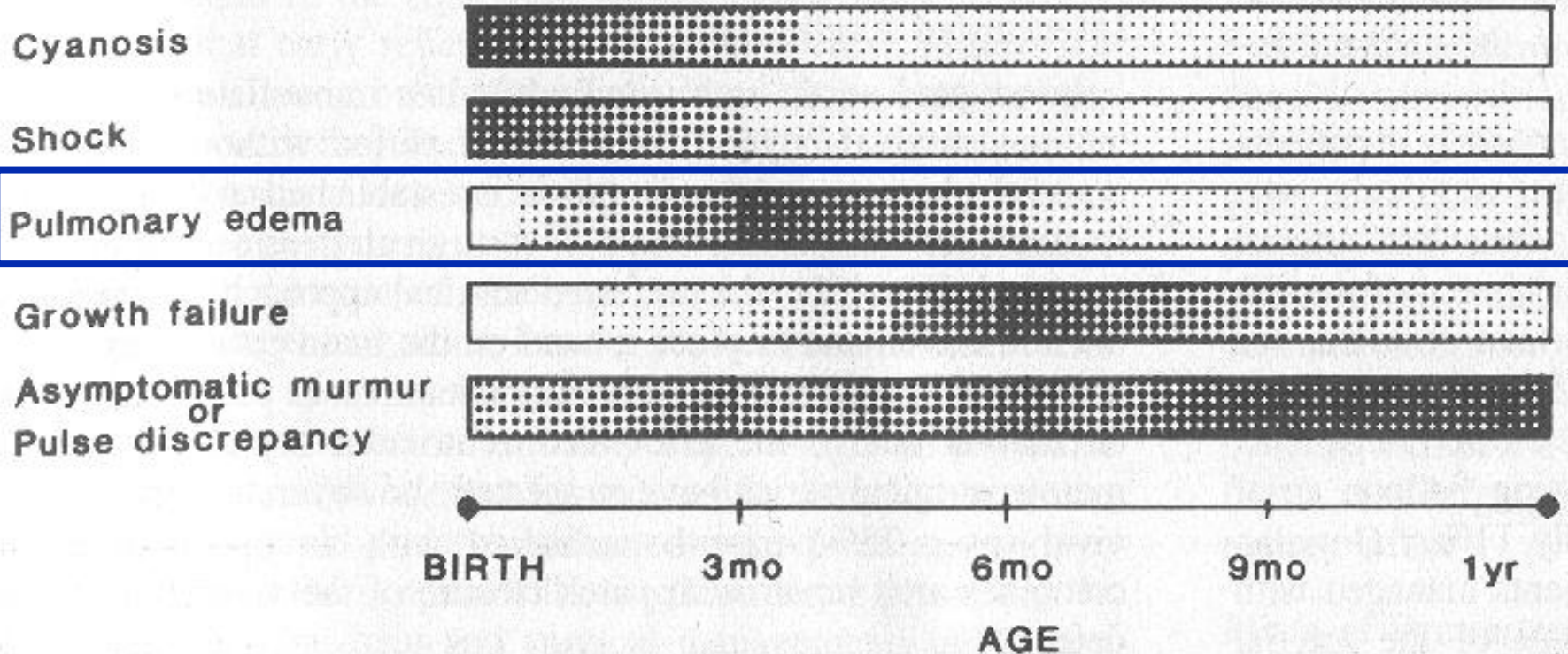

Opin hjartaðgerð vegna Pulmonary atresia

Hvenær og hvernig gera hjartagallar vart við sig

Modes of presentation of congenital heart disease in infancy.

Hjartagallar koma í ljós þegar umtalsverðar breytingar verða á blóðrásinni

♥ Fósturæð lokast (Ductus Arteriosus)

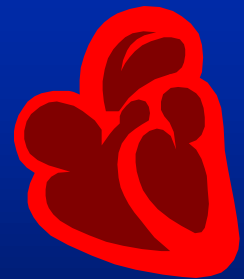
- Gallar sem valda bláma “cyanotiskir”
- Gallar sem valda losti eða hjartabilun “obstructive”

♥ Viðnám í lungnablóðrás fellur

- Gallar sem valda hjartabilun stór op milli blóðrása

Hjartabilun - CHF

Hjartabilun er sjúklegt ástand þar sem hjartað nær ekki að dæla nægjanlegu blóði til að anna þörfum líkamans m.a. fyrir næringarefnum og súrefni

Af hverju stafar hjartabilun

- ♥ **Stór hluti líkamsblóðrásarblóðs fer til baka í**
  - lungnablóðrás um op milli blóðrása (shunt)
  - afturábak í líkamsblóðrás (lokuleki)
- ♥ **Hjartað nær ekki að dæla blóð til líkamans**
  - Þrenging / stífla í líkamsblóðrás
- ♥ **Hjartað nær ekki að sinna kröfum líkamans um blóðflæði (súrefni – næringarefni)**
  - hjartavöðvasjúkdómar
  - blóðleysi

Einkenni hjartabilunnar

eru vegna:

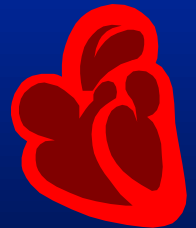
- ♥ útfall hjartans (CO) er lágt
- ♥ viðbrögðum líkamans við þessu minnkaða útfalli
- ♥ lungnabjúgur (pulmonary venous congestion)
- ♥ líkamsbjúgur (systemic venous congestion)

Einkenni eru nokkuð mismunandi eftir aldri barns

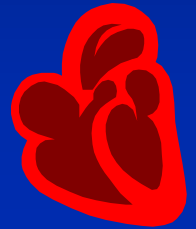
Hjartabilunareinkenni í ungbörnum

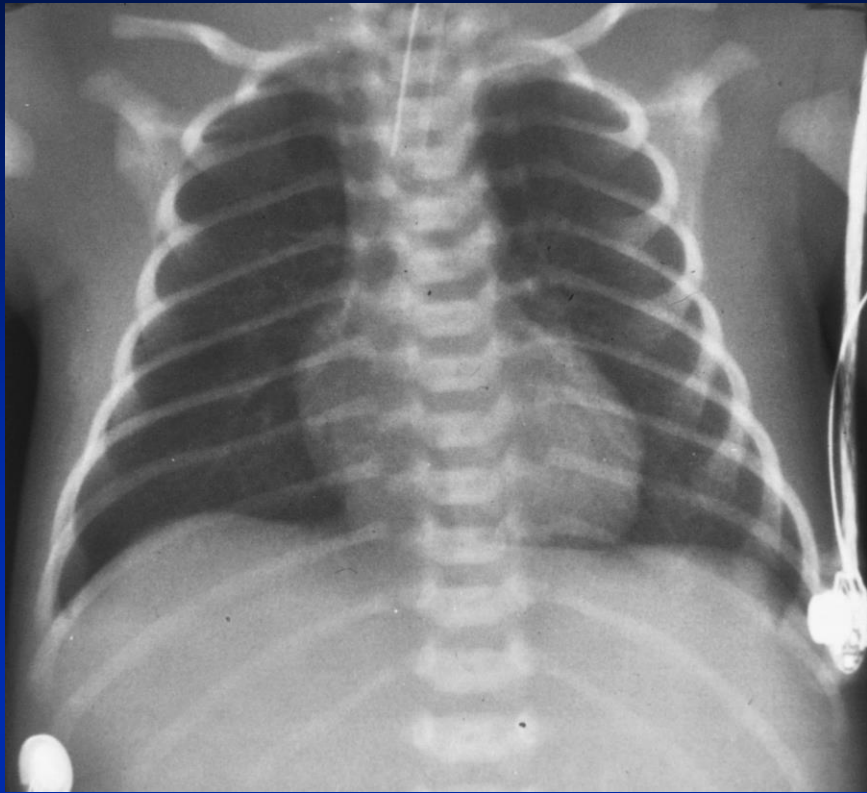
- ♥ **Mæði**
- ♥ **Sviti**
- ♥ **Hraður hjartsláttur**
- ♥ **Erfiðleikar við fæðuinntöku og vanþrif**
- ♥ **Slappleiki**

- ♥ **Hjartaóhljóð**
- ♥ **Auka hjartatónar (Gallop taktur)**
- ♥ **Inndrættir**
- ♥ **Lifrarstækkun**
- ♥ **Bjúgur**

Hjartabilunareinkenni í eldri börnum

- ♥ **Slappleiki**
  - ♥ **Mæði og sviti við áreynslu**
  - ♥ **Dyspnö og hósti**
  - ♥ **Lystarleysi og kviðverkir**
-
- ♥ **Hjartaóhljóð**
  - ♥ **Auka hjartatónar (Gallop taktur)**
  - ♥ **Almennur bjúgur**
  - ♥ **Lifrarstækkun og jugular venous distension**

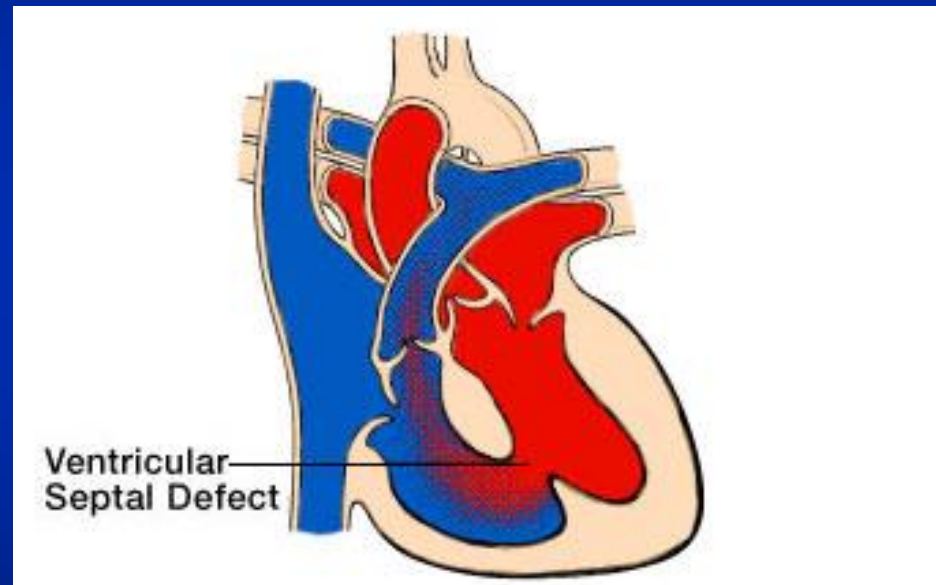

Op milli slegla

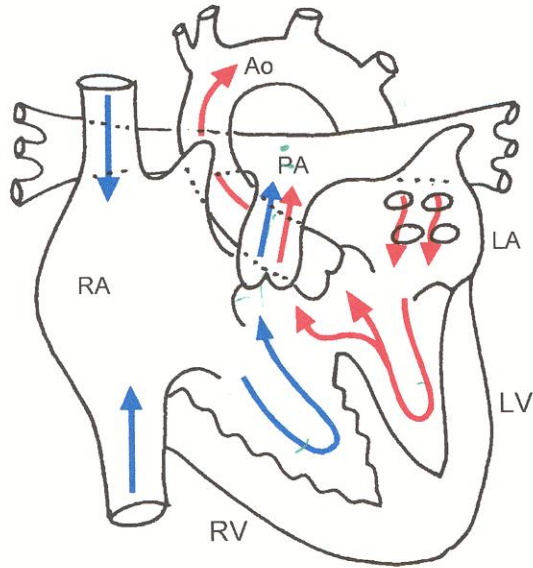
VSD

- ♥ Algengasti gallinn
- ♥ Misstór op
- ♥ Einkenni eftir stærð
- ♥ Einkenni eftir aldri

- ♥ Hjartaóhljóð
- ♥ Hjartabilun
- ♥ Góð aðgerð
- ♥ Horfur góðar

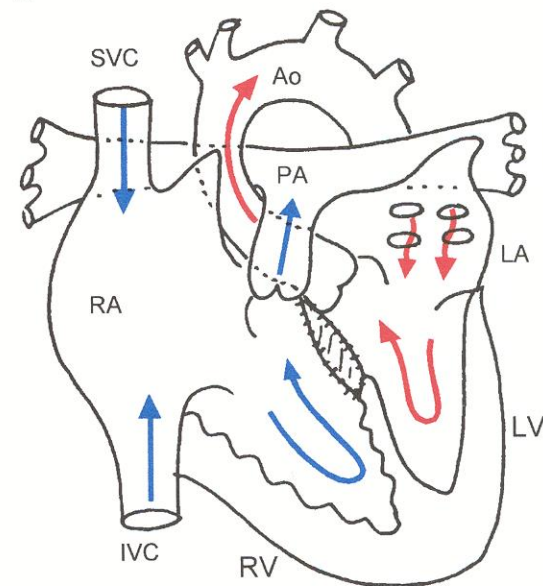

Opin hjartaaðgerð

Opi milli slegla lokað með bót

2.

Op milli gátta og slegla AVSD

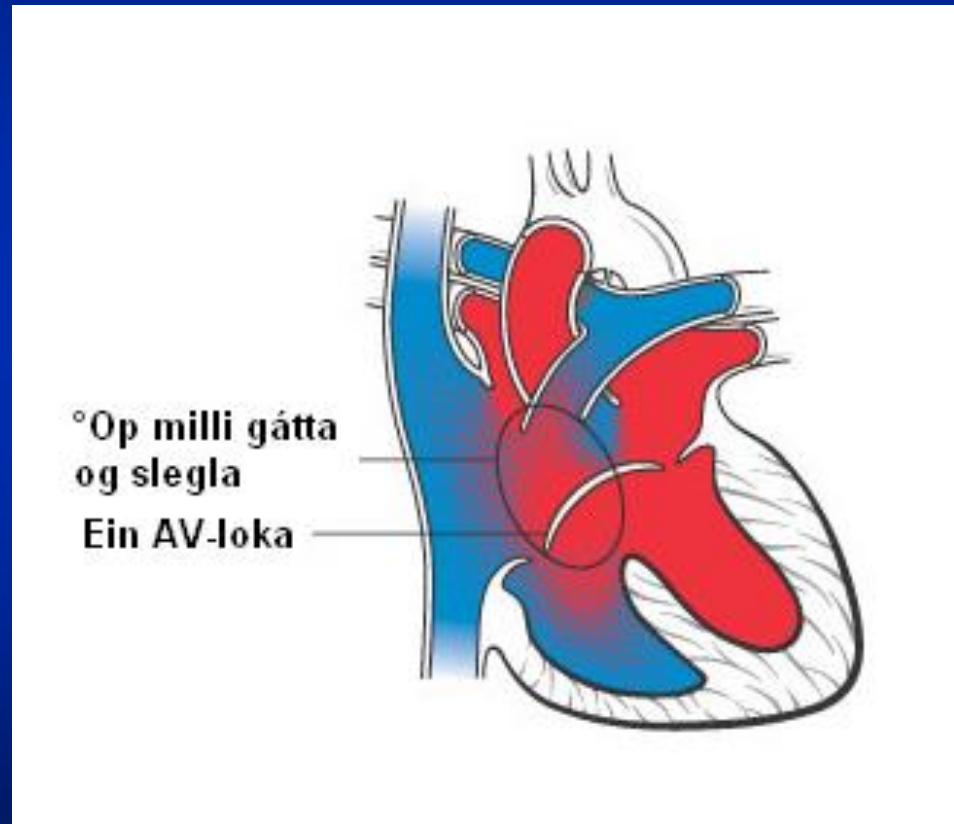
♥ Algengasti
hjartagalli meðal
barna með Down
syndrome

♥ Hjartaóhljóð

♥ Hjartabilun

♥ Ágæt aðgerð

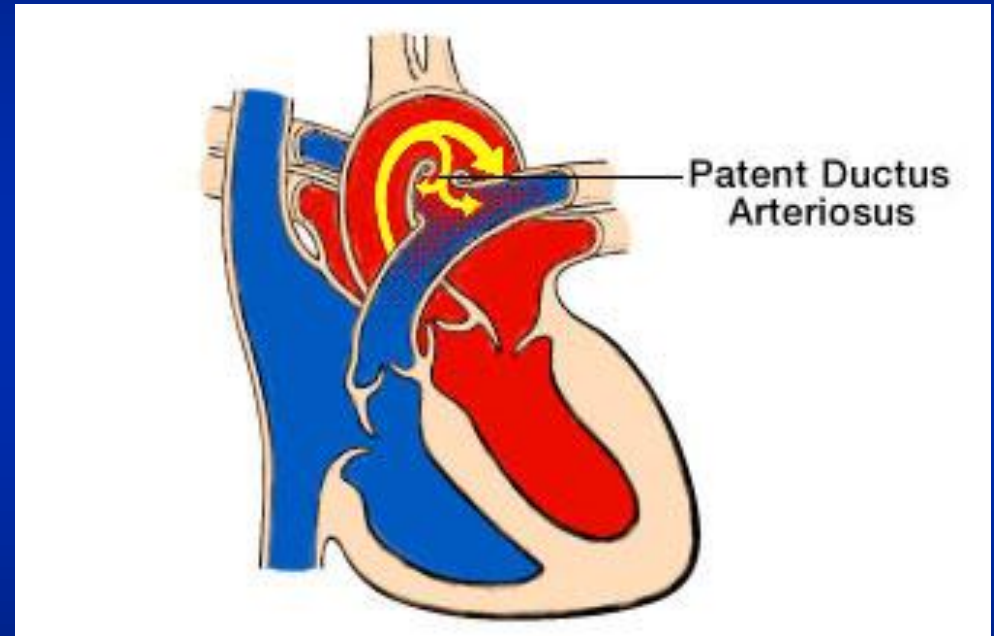
♥ Horfur ágætar

Opin fósturæð

PDA

- ♥ Fyrirburar
- ♥ Hjartaóhljóð
- ♥ Hjartabilun
- ♥ Góð aðgerð
  - Skurðaðgerð
- ♥ Góðar horfur

Cox blokkarar til að loka PDA

- Indometacin – hin hefðbundna meðferð
- Ibuprofen – jafn góður árangur (lokun)*
minna aukaverkanir (nýru)

📌 Skurðaðgerð hjá fyrirburum ef lyfjameðferð bregst

*N Engl J Med. 2001

Greining meðfæddra hjartagalla

- ♥ Á fósturskeiði
- ♥ Nýburar
- ♥ **Eldri börn**
- ♥ **Fullorðnir**

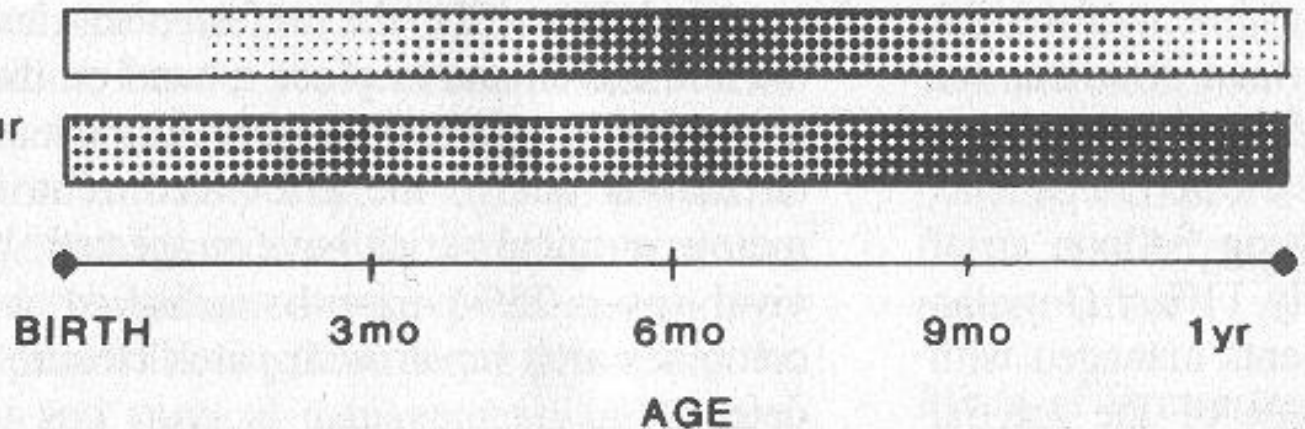

Ákveðnir hjartagallar geta komið fram á öllum aldri

Modes of presentation of congenital heart disease in infancy.

Growth failure

Asymptomatic murmur
or
Pulse discrepancy

Ákveðnir hjartagallar geta komið fram á öllum aldri

♥ Hjartalokugallar

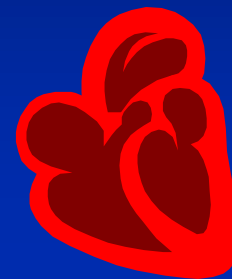
- Hjartaóhljóð

♥ Op milli gátta - ASD

- Mæði
- Vanþrif

♥ Þrengsli í Ósæð - COA

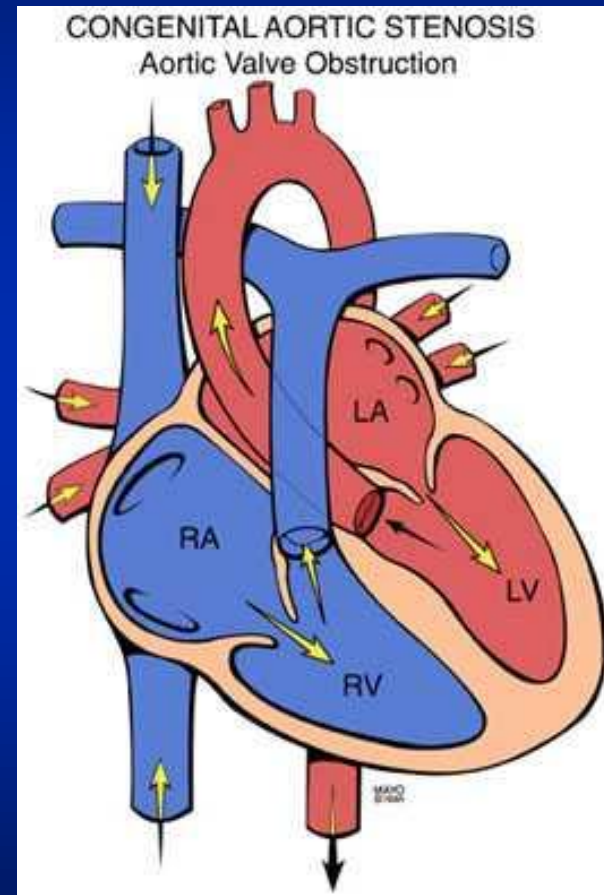
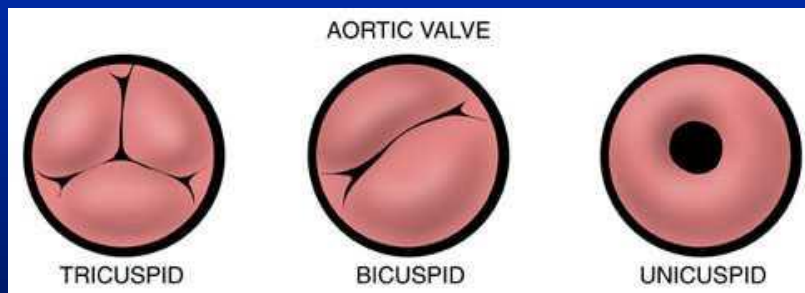
- Hækkaður blóðþrýstingur
- Minnkaðir púlsar í nárum

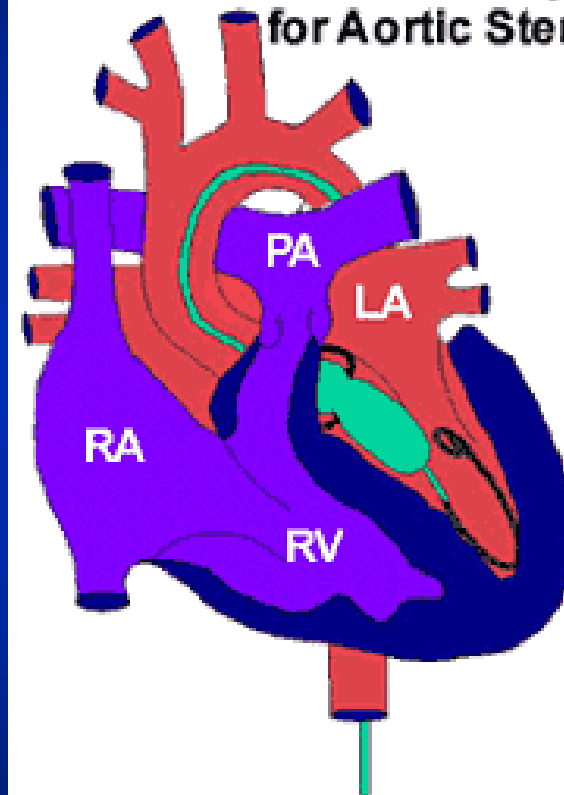
Ósæðarloku þrengsl

AS

- ♥ Greinist á ýmsum aldri
- ♥ Náttúrulegur gangur mjög mismunandi
- ♥ Nokkrir meðferðarmöguleikar
  - Í þræðingu
  - Aðgerð

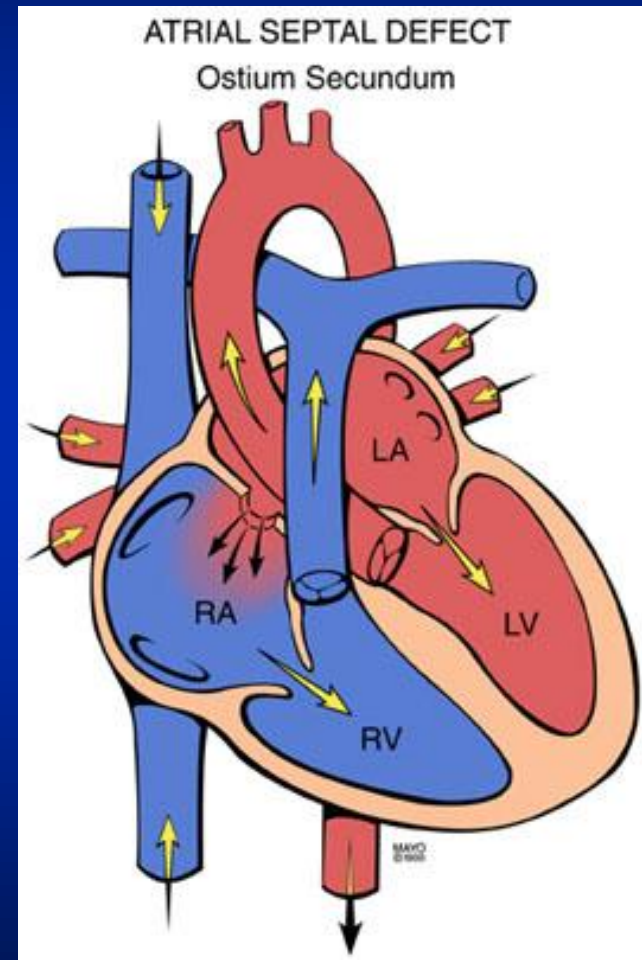
Balloon Valvuloplasty for Aortic Stenosis

Op milli gátta

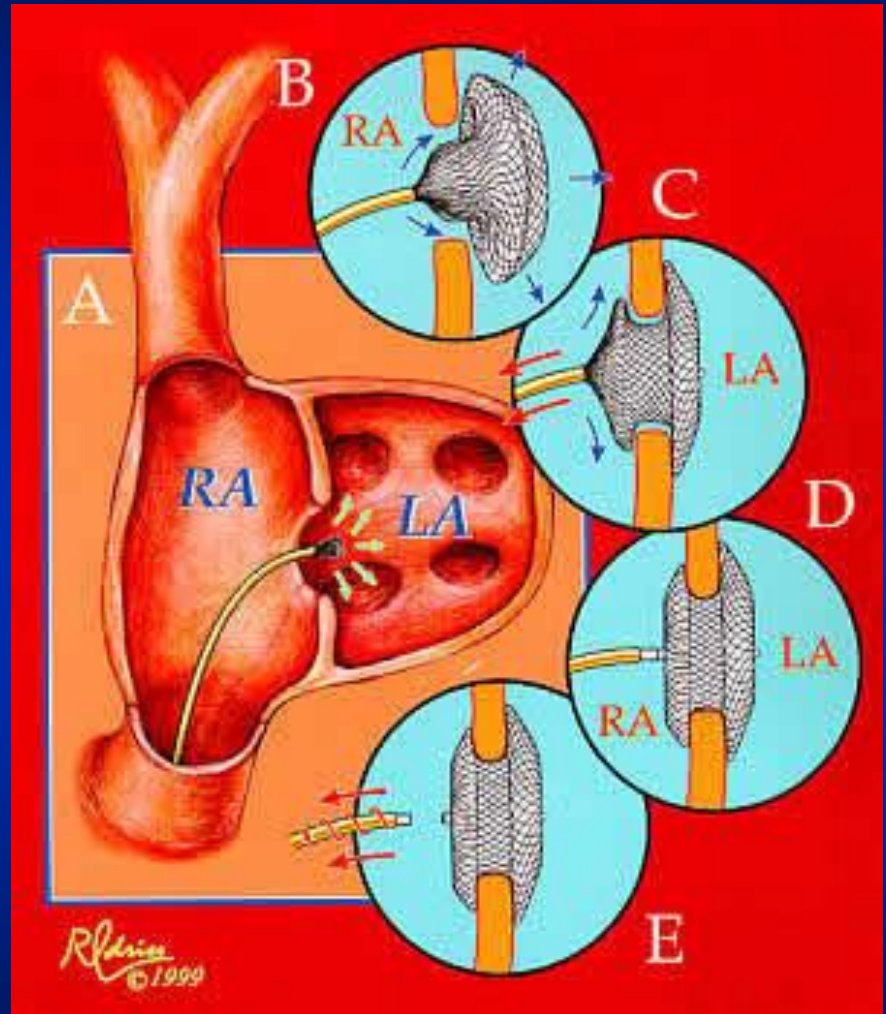
ASD

- ♥ Algengur galli
- ♥ PFO / ASD
- ♥ Greinist oft seint
- ♥ Hjartahljóð og S2
- ♥ Góð aðgerð
- ♥ Góðar horfur

Opi milli gátta lokað
Í hjartaþræðingu með
Amplatzer neti / tappa

Þrengsli í Ósæð

COA

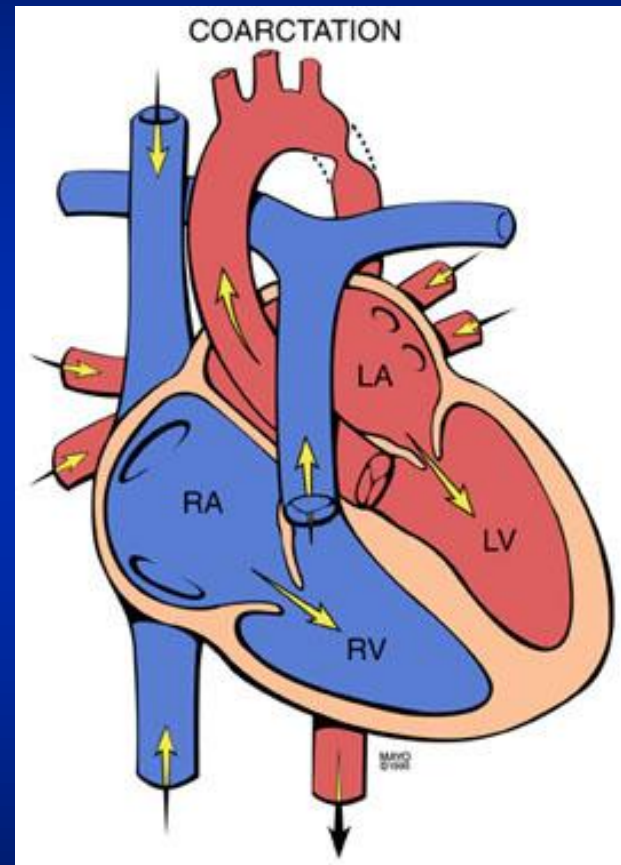
Tvær gerðir

♥ Ungabarn

- skyndilega veik
- hjartabilun

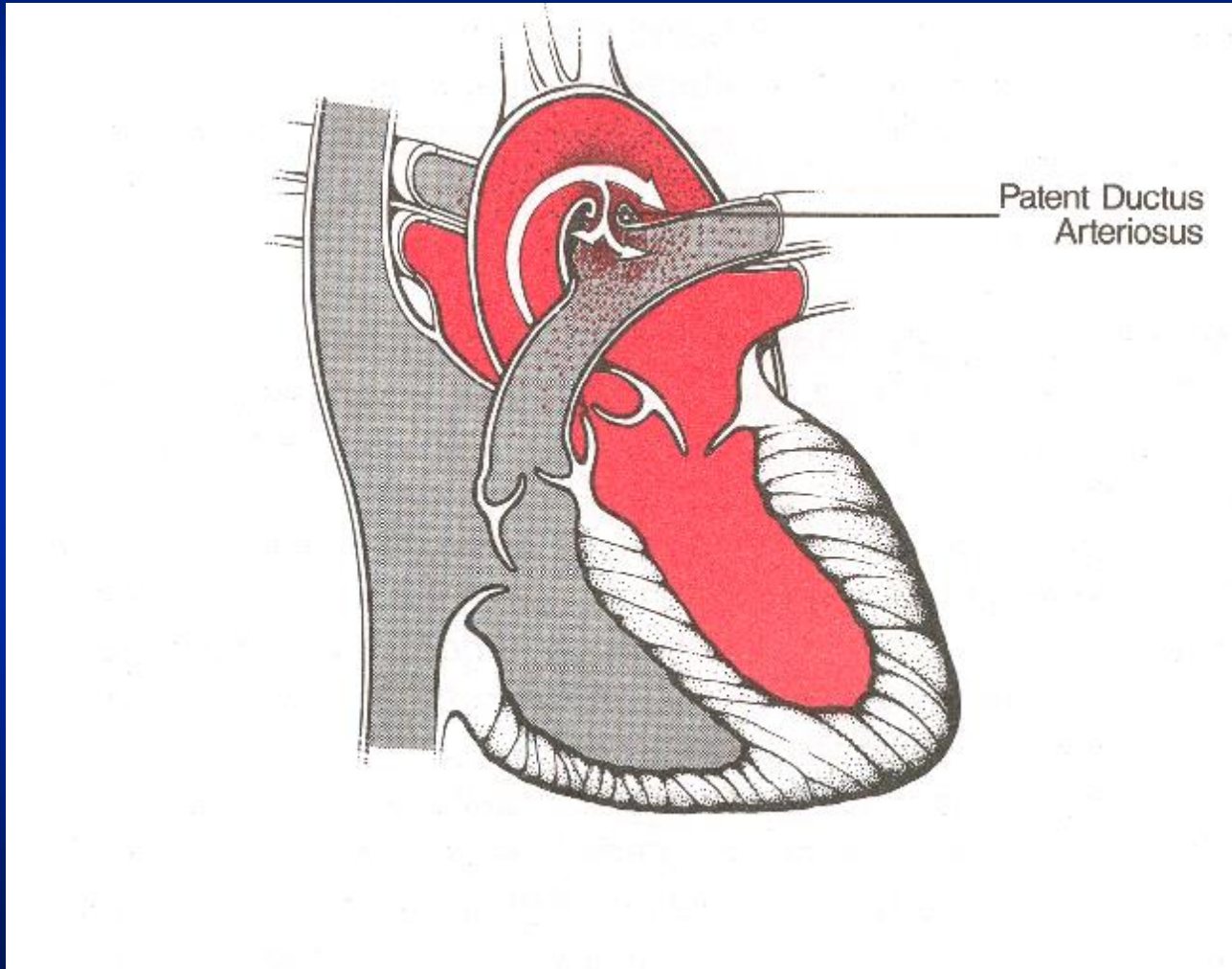
♥ Eldri börn / fullorðnir

- hækkaður Bp
- femoral púlsar
- heilablóðfall

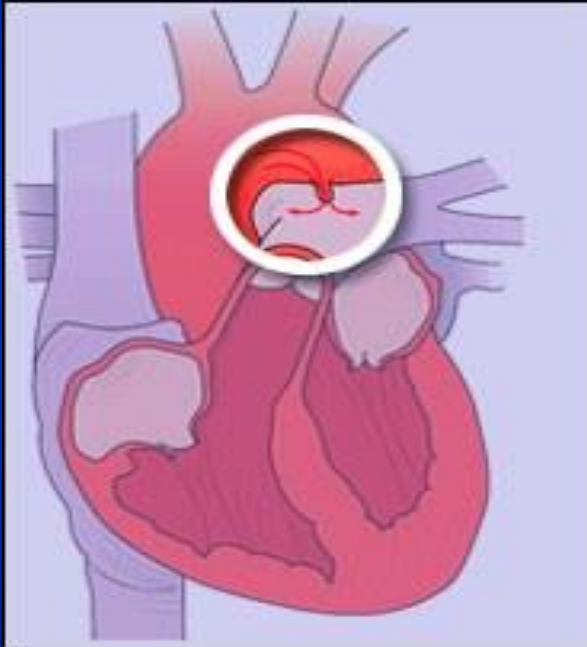

Patent Ductus Arteriosus – Opin fósturæð

Lokun fósturæðar

- ✓ **Dæmigert óhljóð**
- ✓ **Ómskoðun sýnir PDA**
- ✓ **Oftast eftir 2 ára aldur**
- ✓ **Aldur > 4 mánaða**
- ✓ **Þyngd > 4 kg**

Lokun fósturæðar

Amplatzer duct occluder

- ♥ Nitinol vírgrind
- ♥ Polyester þræðir
- ♥ Ýtist út í æðavegginn
- ♥ Veldur blóðstorku

Lokun fósturæðar

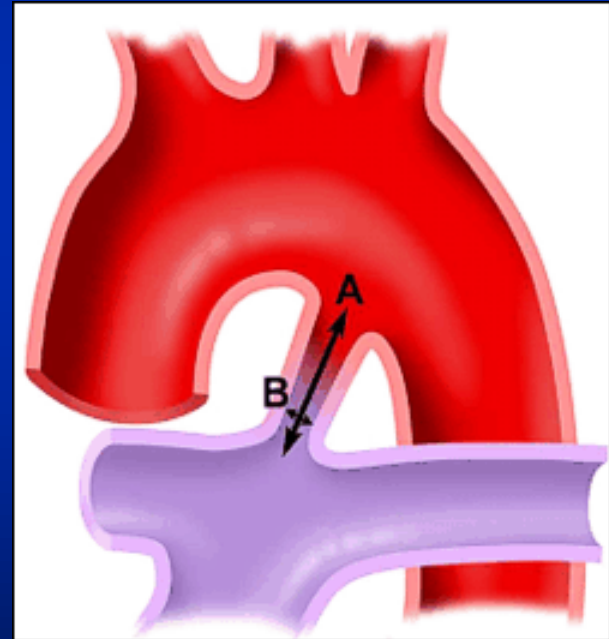
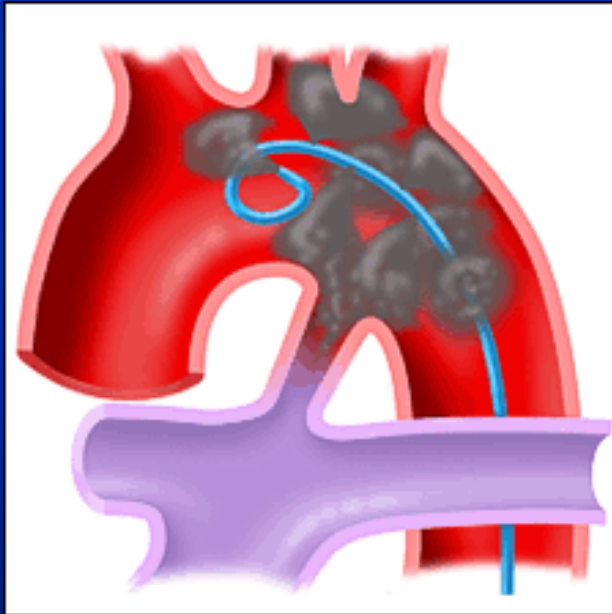
Coils (gormar)

- ✓ Stál eða platína
- ✓ Dacron þræðir
- ✓ Ýtist út í æðavegginn

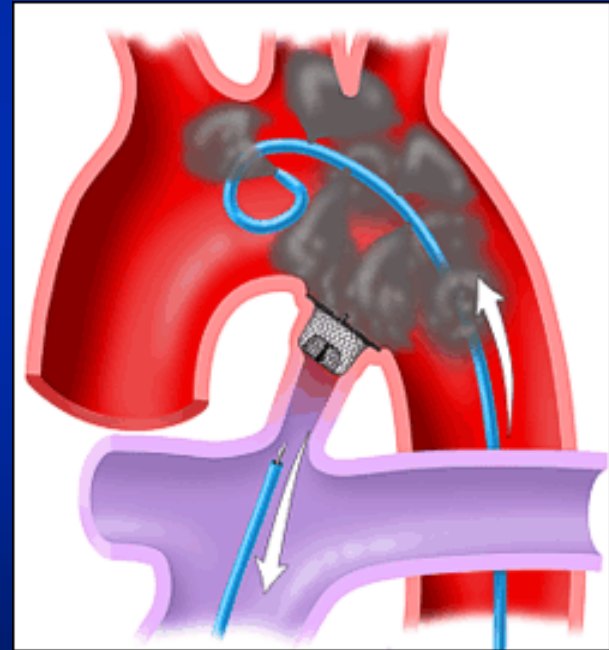
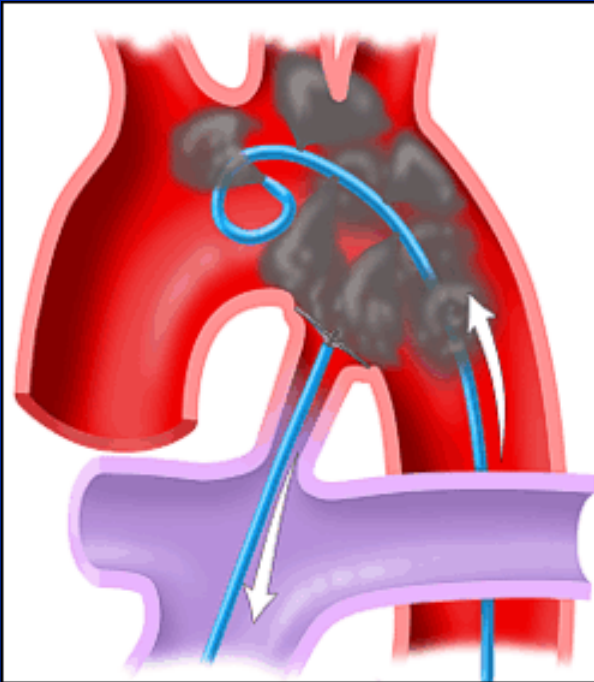
Lokun fósturæðar

Lokun fósturæðar

Horfur barna með hjartagalla

♥ Af 44.013 börnum fæddum 1990 – 1999
létust 27

dánartíðni 0.06 %

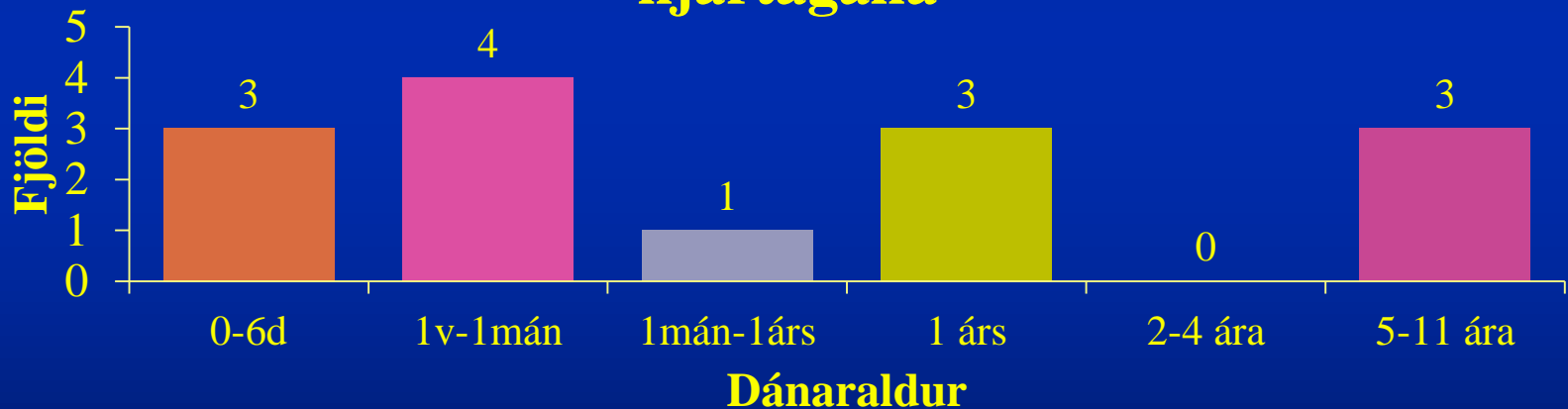
♥ Af 741 börnum með hjartagalla 1990 – 1999
létust 27

dánartíðni 3.5 %

Lifun/árangur 2000-2014

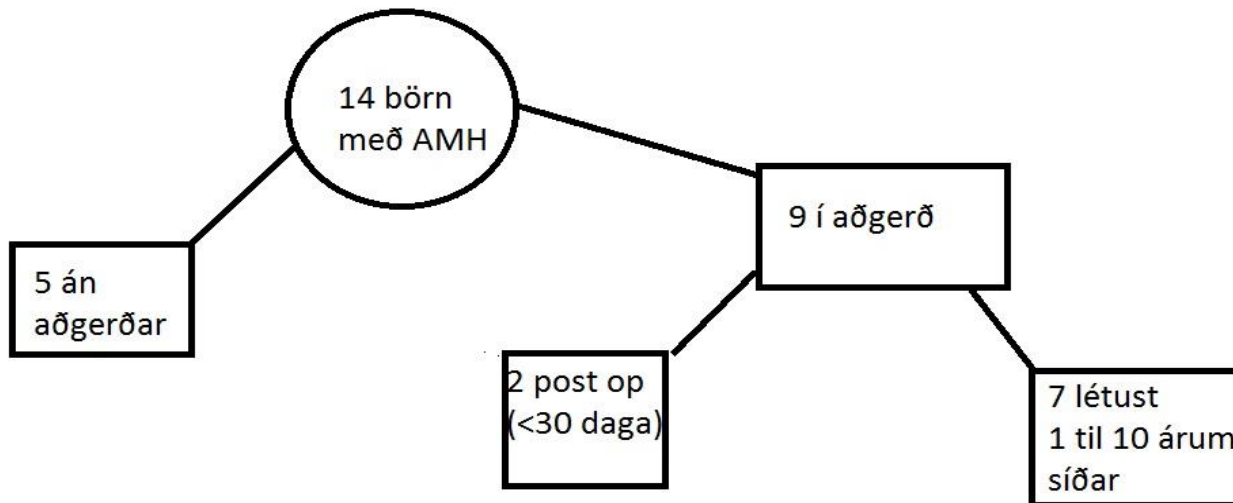
- ♥ 91% (141/155) á lífi í dag
- ♥ 14 börn létust

Dánaraldur barna með alvarlegan meðfæddan hjartagalla

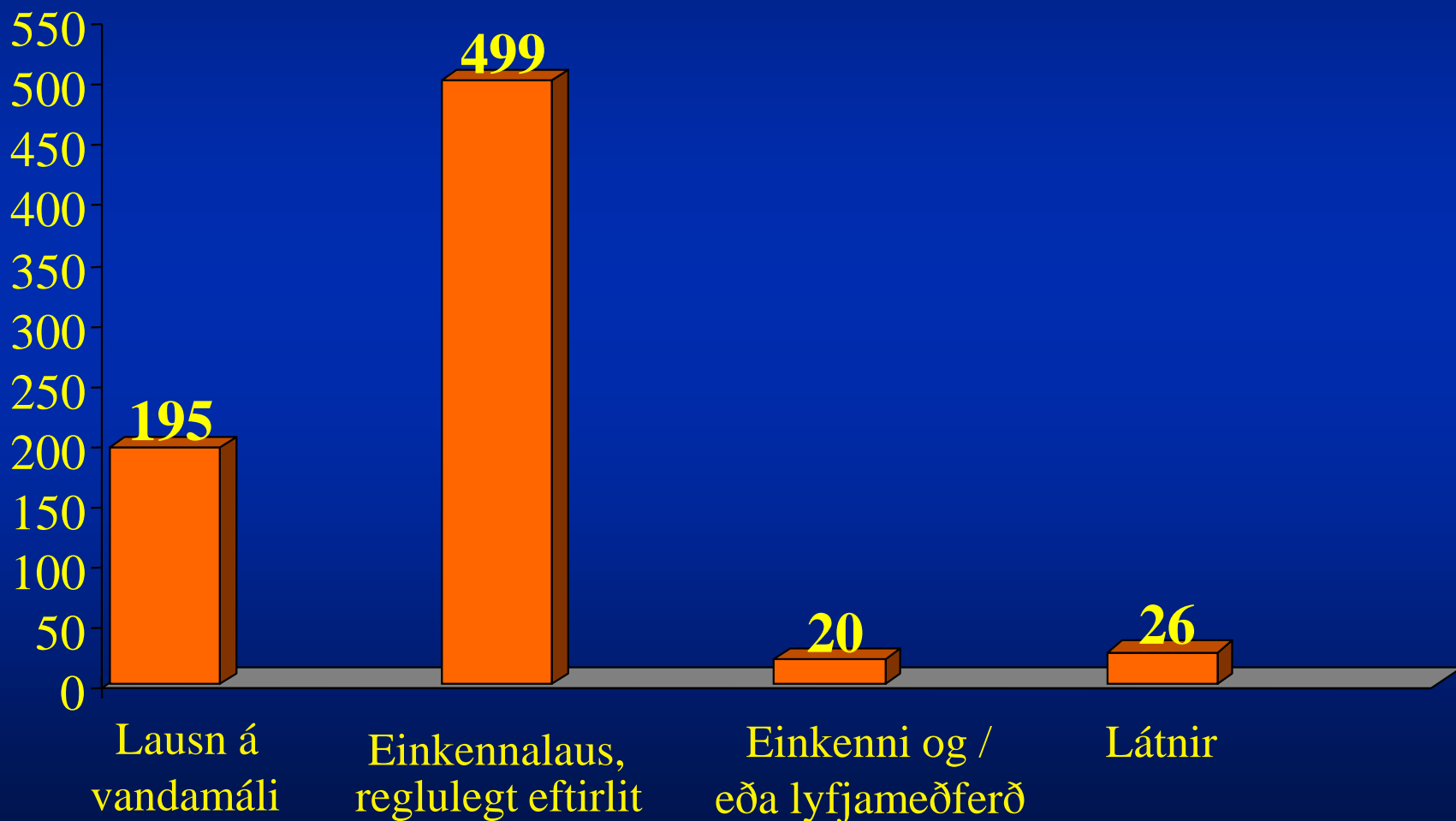

Dauðsföll AMH 2000-2014

Afdrif barna fædd 1990-1999

Fjöldi sjúklinga

Afdrif

Fjöldi sjúklinga

